

LJOEBA, ZENDELINGE ONDER DE NENTSEN

Bewerking: Kees Eijkelboom, Stichting Friedensstimme

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2019

Een korte (auto) biografie over het leven van Ljoeba Kordonets, Toeltsjin, Oekraïne.

Dit boekje bevat het getuigenis van de jonge zuster Ljoeba Kordonets (1986-2018). Zij gaf haar dienende liefde aan de Nentsen, een nomadenvolk in het hoge noorden van Rusland. Het is een indrukwekkend getuigenis van eenvoudig wandelen met God, dat mocht zijn tot eer van de Zaligmaker en tot eeuwige redding voor de heidenen aan het uiterste der aarde.

LJOEBA, ZENDELINGE ONDER DE NENTSEN

Bewerking.' Kees Eijkelboom, Stichting Friedensstimme

Met medewerking van Lea Gertsen (vertaalwerk), Annemarie Verweij — Hogendoorn (redigeerwerk) en familie Kordonets.

Dit boekje wordt kosteloos ter beschikking gesteld en is niet bedoeld voor commerciële doeleinden.

© Stichting Friedensstimme, Gouda

www.friedensstimme.nl

info@friedensstimme.nl

ONDERSTEUNT RUSSISCHE EVANGELISTEN

Opmaak en druk.' AMV Drukkerij B.V., Lunteren

Inleiding

De vergeelde thermometer aan de buitenkant van het raam wijst min 37 graden. Wat verwonderd realiseer ik me dat ik dit voorwoord schrijf tegenover hetzelfde venster als waar ik voor het eerst Ljoeba Kordonets in het hart keek. Onze vriendschap, die daar op wonderlijke wijze ontstond en vooral gestalte kreeg door gebeden, berichtjes en door de taalbarrière wat hortende telefoongesprekken, zou precies 555 dagen duren. Vandaag is de buitentemperatuur gelijk, net als het jaargetijde en de typische geur van een te heet gestookte radiator. In mijn voorstelling was de ruimte groter. Nu is deze bovenkamer stil. Het licht is hard. Er wordt leven gemist.

In de autobiografie die voor u ligt, komen enkele termen en gebeurtenissen voor die misschien uitleg vragen. In Rusland zijn vele bevolkingsgroepen. Oervolkeren, zogezegd. Vaak zijn deze mensen vanouds vissers, jagers of nomaden. Een zo'n volk bestaat uit de Nentsen. Zij leven globaal genomen in het gebied rondom de noordelijke uitlopers van het Oeralgebergte. Daar weiden zij hun rendierkudden. In de zomer trekken zij met hun kudde naar de kustvlakten. Elke ochtend vroeg breken zij hun tent, die een tsjoem genoemd wordt, op en in de loop van de middag, zodra de kudde genoeg voedsel heeft genomen, bouwen zij die weer op.

In de winter trekken de kudde en de Nentsen zich weer terug in de hoger gelegen gebieden. Daar kiezen ze een strategische plek uit, bij voorkeur bij een riviertje, om tot het begin van de trek zich voor te bereiden op de zomer. Vaak staan enkele tsjoems bij elkaar, dan ontstaat er een station of een brigade.

Tijdens deze wintertijd is er, in tegenstelling tot de zomer, tijd om 's avonds bij elkaar te zijn. Een uitgelezen mogelijkheid om als evangelist de families te bezoeken. Er zijn verschillende soorten evangelisten.

Broeders die evangeliseren, het Woord en de sacramenten bedienen en predikend over de toendra trekken. Anderen, vaak jongeren uit Rusland, Wit-Rusland of Oekraïne, blijven wat langer wonen bij families die pas tot geloof zijn gekomen om hen zo de beginselen van een christelijk leven bij te brengen. Zij leren de Nentsen het dagelijks ritme van Bijbellezen, samen overdenken, bidden en vasten. Ook zijn zij vraagbaak als het gaat om geloofsvragen. Deze evangelisten zijn in de wintertijd vaak drie maanden of langer onder de Nentsen en helpen hen overdag mee met de dagelijkse routine van hout hakken, eten voorbereiden, de kudden inspecteren en dergelijke.

In deze tijd wonen zij met de Nentsen in hun tsjoems. Een tsjoem is opgebouwd uit 30 tot 40 palen die schuin tegen elkaar gezet zijn. Daaromheen worden drie lagen met rendierhuiden gelegd. Binnen ontstaat dan een ruimte die gedomineerd wordt door een kachel, die tegelijk dienst doet als fornuis. De schoorsteen steekt boven de palen uit, waardoor er ook een gat ontstaat. Zo is er altijd genoeg zuurstof. Achter de kachel, tegenover de ingang, is de keuken opgebouwd. Links en rechts zijn ligplekken, waar Nentsen en hun gasten half liggend tegen kussens met elkaar communiceren. En vier- of vijfmaal per dag komt een laag tafeltje tevoorschijn waarop vis, brood en veel thee staan. Ook de maaltijd wordt half zittend gegeten. De bodem van de tsjoem bestaat uit planken die direct op de sneeuw of bevroren toendragrond liggen. Daarop liggen matrasjes of rendierhuiden, zodat de

kou niet al te zeer optrekt. Is het tijd om te slapen, dan worden doeken losgeknoopt die kamertjes vormen. Meestal wordt een tsjoem bewoond door meerdere gezinnen. Privacy is een begrip dat niet zo bekend is in een tsjoem. Evangelisten worden op die ma-

Twee jaar geleden ontmoette ik haar hier beneden in het gebedshuis van Vorkoeta. Daar werd op dat moment de jaarlijkse conferentie gehouden waarbij alle gemeenteleden aanwezig waren. Normaal gesproken komt op zondag, woensdag en vrijdag alleen de gemeente bij elkaar die in de stad woont. Maar tijdens deze speciale bijeenkomst verzamelden zich ook alle gemeenteleden uit de toendra. Ze arriveerden per trein, sommigen met de taxi, weer anderen met sneeuwscooters of een rendierspan. Nentsen zijn gedrongen, sterke mensen die het liefst in hun tsjoems en onder hun eigen kudden zijn, maar nu nomadiseerden ze naar de stad om met elkaar te horen en te spreken over hun God.

Deze conferentie duurde twee dagen en ik was er om kennis te maken met het werk dat God begonnen is onder de Nentsen. Verwonderd vroeg ik me gedurende de eerste dag af waar toch om klokslag twee uur 's middags soep, brood en hete thee met suiker vandaan kwamen. Voor de ruim tweehonderd aanwezigen was er meer dan genoeg. Dienbladen vol werden ordelijk heen en terug gebracht naar de keuken. Terwijl de middag verliep, kwam de geur van warm eten uit de keuken achter het podium. Ergens moest er een kok zijn die alles strak in de hand hield. Toen ik tijdens een wat lastig te volgen preek deze vraag stelde aan mijn vertaalster, schoot ze bijna hardop in de lach. 'Een kok? Ben je mal, die heeft hier geen schijn van kans. Wacht, vanavond introduceer ik je de zuster die dit alles regelt.'

Pas veel later die dag, toen ik van vermoeidheid niet meer op mijn benen kon staan, kwam ik erachter dat door deze zuster en haar mensen niet alleen het middag- en avondeten werd geregeld, maar ook het ontbijt en de slaapplekken voor deze twee dagen en voor de Bijbelcursus die in de week daarop gehouden werd voor de Nentsen. Terwijl men mij dat vertelde, stonden we in de gang en was de nacht begonnen. Allen waren reeds vertrokken. Sommigen naar hun eigen huis of naar familieleden. Voor wie daar niet terecht kon, is er het Nentsenhotel, twee straten verderop.

Gedurende de hele dag werd het gebedshuis in- en uitgelopen. Dat gaf smerigheid van sneeuw en zand. Alle stoelen waren resoluut aan de kant geschoven. En daar, op haar knieën en met een grote dweil, boende Ljoeba de kerkvloer schoon. En later de veelvuldig gebruikte, vieze toiletten. Zingend, want men dient de Heere met vreugde.

Twee dingen vielen direct op. Ze was, zeker vergeleken met de aanwezige Russen en Nentsen, een groot mens en allen om haar heen werden aangestoken door haar sterke lach. Toch, toen het me uiteindelijk lukte met haar in de bovenkamer bij de te hete verwarming te spreken, bleek ze kwetsbaarder dan een musje dat voor een paar penningen verkocht werd. Ze leefde. Ze hilde. Ze lachte. En God was haar zeer nabij.

Ze kwam uit de stad Toeltsjin in Oekraïne. De Heere had haar op jonge leeftijd genadig geroepen uit de duisternis en sindsdien brandde haar hart om Zijn stem te gehoorzamen. Waar Hij haar ook maar

zou roepen. Dat ging niet vanzelf, want Gods wegen waren vaak ondoorgrondelijk. Er waren conflicten met broeders die haar eigengereid vonden. Het werd niet direct in dank afgenomen als een gezin, dat dreigde af te haken van de gemeente, liefdevol maar pijnlijk duidelijk terecht gewezen werd. En als God haar naar de Nentsen riep, moest ze strijden tegen de verleiding om niet in haar comfortabele leven in Toeltsjin te blijven. Maar het meest had Ljoeba te kampen met Ljoeba.

Soms, vertelde ze me, voelde ze zich als een zwerver over deze aardbodem. Alsof haar dienen van God niet tot een voltooiing kon komen. Bang ook voor eigen eer. Altijd wees ze dankbaarheid of complimenten van zich af naar Boven. God gaf haar genade en door Zijn goedheid mocht zij anderen terzijde staan. Ze bedelde om wat barmhartigheid om uit te kunnen delen, om Gods aanwezigheid. Hoewel mensen versted stonden over haar kracht, voelde ze zichzelf uitermate zwak. Maar niet als God door haar werkte. Dan werd ze, zo sprak een Nents, een geweldenaar.

Pas na haar overlijden hoorde ik van velen die door haar dienst zeker wisten dat God bestaat. Vele dorstige harten van Nentsen heeft zij met zachte hand geleid naar grazige weiden en naar het kruis op Golgótha. Velen leerden door haar voorbeeld voor het eerst om vergeving smeken. Wat was haar energie en enthousiasme aanstekelijk om Nentsen, maar net zo goed neefjes of nichtjes, te motiveren meer te lezen in Gods Woord en te bidden om Zijn leiding. Of om erop uit te gaan en anderen bekend te maken met het evangelie. Altijd weer was er in haar dat vurige verlangen. *'mensen bij God te brengen*. Omdat God dat zo waard is! 'Zul je niet vergeten dat mijn leven een aaneenschakeling is van genade, genade en genade? Dat moet de grondtoon zijn van mijn levensverhaal. Want wij zijn passanten, maar Gods goedertierenheid in Zijn Zoon Jezus Christus blijft voor eeuwig bestaan. Hij alleen moet de eer krijgen!'

Ik herinner me een voorbeeld van haar eenvoudige manier van getuigen van de hoop die in haar was. Het was een beetje verlopen man in onze slaaptrein. Hij sprak uitvoerig met Ljoeba over zijn leven en familie, hoewel ze uitgeput was van een intensieve reis waarvan we net terugkeerden. Zijn vrouw was gestorven, hij had geen kinderen en nu was hij onderweg om afscheid te nemen van zijn doodzieke moeder.' Hij was wat verlegen en sprak moeilijk. Maar ze luisterde lang tot zijn hart zich had uitgeschud als een jutezak en zijn ogen vochtig werden van dankbaarheid.

Toen, terwijl hij onbeholpen stiekem een vertroostend slokje wodka nam en daarbij op de grond morste, reikte ze hem in drie zinnen de Medicijnmeester aan, Die wél hoop en vergeving biedt. 'U kunt spreken met mensen hoeveel u wilt, u kunt een rivier vol wodka drinken, maar als u uw lege hart niet aan Jezus Christus geeft en u aan Hem toevertrouwt, zult u altijd dorst blijven houden. Geluk kan ik u niet geven, net zo min als uw miezerige flesje dat kan. Bid gewoon maar tot Hem, Hij zal u op Zijn manier een antwoord geven omdat Hij zoekt en zalig maakt die verloren zijn.' Daarna maakte ze haar bed op en viel in slaap. De rest van de tijd staarde de man stil in het raam. Toen na enkele uren de trein stopte bij zijn station, stond hij op en fluisterde zachtjes tegen haar rug.' 'Dank je wel, stem van God.' De druppels op de vloer kwamen ditmaal niet uit zijn flesje.

Tijdens deze reis door de toendra in januari 2018, waar we van tsoem naar tsoem trokken om met Nentsen te spreken over wat er op hun hart lag, kreeg Ljoeba erg veel last van haar rug. Dat is na vele

uren op de slee niet verwonderlijk. Hoewel de bestuurder van de sneeuwscooter voorzichtig doet, klapt de slee regelmatig hard over de ongelijke toendragrond. Soms wordt alle lucht uit je longen geperst. Als voorzorgsmaatregel had ze voor zichzelf en mij een korset meegenomen. Dat hielp wel iets, maar toch liet ze nu en dan merken veel pijn te hebben, hoewel ze dat liever verborg. Ook had ze last van haar hart, of tenminste een drukkend gevoel in haar hartstreek. Natuurlijk maakte ik me als verantwoordelijke voor deze reis zorgen over haar gezondheid. Die wuifde ze beleefd weg, klagen was haar vreemd. 'Bid liever dat we zolang we gezond zijn God kunnen dienen naar ons beste kunnen!'

Inmiddels had ik haar een vraag voorgelegd.

Om de vijf jaar geeft Friedensstimme een boekje uit met getuigenissen van christenen uit de landen die we mogen dienen. Die verhalen zijn over het algemeen niet zo moeilijk te vinden, maar het is lastiger om aan getuigenissen van jonge mensen te komen. Ik vroeg haar om iets te schrijven over het werk van God in haar jonge leven, hoe Hij haar geleid had door het leven heen en Zichzelf wilde verheerlijken door eenvoudige daden van gehoorzaamheid. Aanvankelijk voelde ze daar niets voor. 'Schrijven kan ik niet. Bovendien zijn er zoveel broeders en zusters die beter kunnen vertellen Wie God voor hen is! Vraag een ander.' Toen ik aandrong en zei dat ik met eigen ogen gezien had welk werk God op de toendra verricht en dat het niet moest gaan over haar, maar over haar Heiland, stemde ze in, zolang iemand met wat meer taalgevoel het zou bewerken. Wat na deze inleiding volgt, is een bewerking van haar eigen aantekeningen en weergaven van gesprekken of door haar opgenomen berichten.

Aan het einde van deze reis gaf ik haar wat geld mee en bond haar op het hart dit alleen te gebruiken voor zichzelf en haar eigen gezondheid. Ze moest me dat beloven, want inmiddels had ik wel gezien dat ze graag voorzag in iedere nood van wie dan ook. Na

enkele weken kwam ze thuis. Een fysiotherapeut stuurde haar door naar de oncoloog. Vanaf dat moment ging het snel. Op Pinksterdag ontving ze het bericht kanker in het vierde stadium te hebben, met uitzaaiingen in veel organen en haar ruggenwervels.

Ze belde me. 'Kees, ik ga naar huis!' Haar stem klonk als de zonnestraal die een nieuwe morgen aankondigt. 'Hoe heerlijk is het om straks verlost te zijn van mijzelf en alles wat mij bij God vandaan houdt! Natuurlijk heb ik veel pijn, maar dat is niets in vergelijking met de vreugde die mijn hart vervult. God is zo goed!' Ze wilde zich niet verder laten onderzoeken. 'Veel artsen vragen veel geld om te bevestigen wat ik al weet. Bovendien doet rijden in een auto mij zoveel pijn, dat ik me geen raad weet. Behandelingen zijn niet meer mogelijk, waarom zou ik anderen en mijzelf tot last zijn?' Wel had ze een verzoek aan iedereen. 'Bid alsjeblieft dat ik tot het einde toe helder van verstand zal blijven en door mag gaan met goed spreken over God. Wat er ook gebeurt en hoe de ziekte zich ook ontwikkelt, laat God mij bewaren voor verkeerde woorden of gedachten!'

Duidelijk had ze de leiding van God ervaren in het schrijven van haar getuigenis en het tijdstip ervan. 'Nooit eerder had ik bedacht om iets over mijn leven op papier te zetten. Ik ben maar een eenvoudige zuster met weinig pretenties. En toch weet ik nu dat ik het moest doen om mijn leven te

overdenken. Hoe goed God geweest is voor mij. Welke grote betekenis mijn ouders, broers en zussen hebben gehad in mijn leven. Welke goede vrienden God mij gegeven heeft. En dat het mij vergund was om op de toendra zoveel mooie mensenharten te mogen ontmoeten! Ik ben een rijk gezegend mens, weet ik nu. Na dat alles opgeschreven en verteld te hebben, weet ik dat mijn Heere en Heiland alle eer toekomt! Nu kan ik in vrede heengaan.'

In de zomer van 2018 zocht ik haar thuis in Toeltsjin op. Ze overhandigde me een schriftje. Daarin stond haar verhaal. Later die week vertelde ze me nog meer. Over haar aanwezigheid op de toendra, hoe zwaar het soms was. En over haar zorg voor de zielen van de Nentsen die daar wonen. Dat er nog zoveel evangelisten nodig zijn die luisteren naar de noden van een ziel en goede raad kunnen geven. Het spreken ging haar steeds moeilijker af. Soms haalde ze wat namen door elkaar. Of wist ze zich geen raad van de pijn en haperde haar gedachtegang. Dan liepen we een rondje. Traag en met een stok, want de arts had haar gewaarschuwd voor een dwarslaesie.

Langzaam maar zeker nam de ziekte de overhand. We belden af en toe met een videoverbinding. Schrijven ging niet meer. Haar sterke lichaam was een zegen toen ze energiek en doelgericht de grootste gevaren op de toendra trotseerde of dagenlang werkte in de tuin van een van haar zussen. Nu was haar kracht een kwelling. Steen voor steen werd haar leven afgebroken. Ze wilde anderen niet tot last zijn en huilde terwijl niemand het hoorde. Tot de pijn uiteindelijk haar moedige wil brak. Toen moest haar zus, die de laatste weken de verpleging op zich nam, de ramen en deuren sluiten. De juiste pijnstillers waren niet beschikbaar in Oekraïne. Soms hielp een bepaalde injectie, maar meestal niet. 'Dan roept de afgrond tot de afgrond; zei ze, 'en lijken al Gods baren en golven over mij heen te gaan.'

Was na enkele dagen de pijn stabiel en te verdragen, dan belde ze even om samen te bidden. Dan glimlachte haar ziel.' 'God gebiedt Zijn goedertierenheid deze dag en vannacht zal Zijn lied bij mij zijn!' Om te volgen met haar grootste nood.' 'Heere Jezus, zie mij aan in Uw grondeloze ontferming. Maar wees vooral bij mijn neven en nichten. Bewaar mijn broers en zussen in liefde. Ik bid U voor...' en dan volgden vele namen van de Nentsen die op haar hart lagen.

En ze richtte zich tot mij.' 'Bid alsjeblieft dat God mij snel wegneemt, ik houd de pijn niet langer vol!'

En dan bad ik, verwonderd over mijn eigen woorden, of God haar leven snel wilde beëindigen.

In juni waren de krampen en pijn begonnen. Van de arts moest ze de pijn een cijfer geven. Hoewel ze hard was voor zichzelf, scoorde ze op dat moment een acht. Tijdens een van onze laatste gesprekken lachte ze om die cijfers.' 'Hoe vaak heb ik in de afgelopen weken mijn meetlat van 1-10 niet opgerekt! Altijd wanneer ik dacht dat de tien bereikt was en ik vermoedde grotere pijn niet te kunnen

verdragen, werd ik me een week later bewust dat er weer een punt bij was gekomen.' Dat was mijn grootste zorg niet. Natuurlijk ging zoveel lijden mij en velen rondom haar aan het hart. Hoe zeer gunde ik haar dat de laatste weken pijnloos zouden zijn! Maar mijn belangrijkste vraag was altijd.' 'Hoe is het vanbinnen?' Dan straalden haar ogen boven de pijn uit.' 'God geeft mij uit genade een

rustig hart en een gereinigd geweten. Want gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig.' (2 Korinthe 1,5)

In onze laatste gesprek citeerde ze een lied. We hadden dat gezongen toen ze al erg ziek was en ze niet wist hoeveel ze nog zou moeten doorstaan. Het lied is erg bekend als evangelisatielied en vaak had ze dit gezongen op de toendra of tijdens de vele kinderkampen waar ze mocht dienen. Nu echter kregen deze woorden voor haar een troost, een hoop, een hunkering. Schor fluisterde ze haar geloofsbelijdenis.'

Naar U, mijn heilige God, verlang ik, want bij U is vrede.

Ik weet dat bij U eeuwige vreugde en onveranderlijke liefde zijn.

Niemand zal mij deze hemelse vreugde ontnemen!

En wanneer straks mijn laatste uur komt, geloof ik dat U me tot U neemt.

Aan Uw borst adem ik op en mijn hart komt tot rust bij U.

Toen, op de ochtend van 20 augustus 2018, kwam een einde aan haar aards bestaan. Ljoeba Kordonets, in leven dienaar van de allerhoogste God en zendeling onder de Nentsen, mocht reeds op tweëndertigjarige leeftijd ingaan in de vreugde van haar Heere. Na een leven vol geven, liefhebben en bidden, werd ze thuisgehaald door haar Koning.' 'Komt in, gij gezegende van Mijn Vader! Beërft het Koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld!'

Tijdens haar begrafenis werd veel goeds over God gesproken. Velen uit de stad kenden haar inmiddels. Tijdens een openluchtdienst die op straat gehouden werd en voor iedereen in de omgeving te volgen was, werd gepreekt, gezongen en gebeden. Zo werd Gods Naam verheerlijkt.

Nooit kwam er in deze tijd enige klacht over haar lippen. Wel een stroom van dankbaarheid over haar Heiland, Die haar nooit aan haar lot en eigen gekozen wegen had overgelaten. Wel tranen van berouw over hoe ze dingen anders had kunnen doen of hoe ze haar God beter had kunnen dienen. Wel gebeden voor mensen over wie ze zich zorgen maakte. Naam voor naam en nood voor nood werden uitgespeld voor Gods aangezicht. Dat had ze zich aangeleerd toen ze nog jong was. Ze bleef dat doen op de toendra, buiten op haar knieën in de strenge vrieskou. Ze deed dat tot haar stembanden niet meer konden voortbrengen dan een droog en voor mensen vrijwel onverstaanbaar gefluister.

Ze deed dat tot aan ons lange, laatste gesprek per WhatsApp. Haar gezicht zag er, na weken van strijd tegen de pijn, afgemat uit. Met schorre stem sprak ze bijna onhoorbaar maar nadrukkelijk haar laatste wensen uit.' 'Bid voor mijn familie, in het bijzonder voor mijn moeder. Bid alsjeblieft dat het werk onder de Nentsen voortgang mag hebben. Bid dat er mensen zijn die op de achtergrond zielen in nood willen dienen. Dat er mensen zullen zijn die luisteren naar Gods stem in hun leven. Zul je

bidden om genoeg arbeiders op Gods akker, zodat Hij verheerlijkt wordt in levens van velen die Hem nu nog niet kennen? Blijf je daar, alsjeblieft, gelovend en verwachtend voor bidden?'

Ze veegde haar gezicht af met een kussen. Verwoed. En verbrak de verbinding, want haar ogen weigerden droog te worden.

Vorkoeta, januari 2019

Kees Eijkelboom

'Vermors je tijd niet om niets

want je kunt je leven niet overdoen. Dient de Heere en weet

dat je in Zijn handen altijd veilig bent.'

Zult u, alstublieft, bidden?

Hoofdstuk 1

Nooit heb ik mijn vader anders gekend dan grijs en oud. Hij is in de verschrikkelijke jaren dertig geboren. Er heerste in de jaren van zijn jeugd een grote hongersnood, veel mensen verloren het leven. Over die tijd zegt men weleens dat alleen de graven zich vulden. Zijn ouders waren opgegroeid in de Russisch-orthodoxe Kerk. Het gezin Kordonets bestond uit vader, moeder, twee zussen en een broer, mijn vader Kolja. In 1941 werd vader opgeroepen naar het front om te strijden tegen de Duitsers. Niemand heeft daarna nog iets van hem vernomen.

Op een dag vroeg de kleine Kolja aan zijn moeder. 'Mama, klopt ons geloof wel?' Verwonderd zei de moeder. 'Waarschijnlijk wel, mijn zoon.' Niet tevreden met dit antwoord vroeg hij naar het waarom. 'Denk na, Kolja. Wij worden "ware aanbidders van God" (letterlijke vertaling van het Russische pravoslavnij) genoemd. En wat waar is, is waar.'

Het nieuwsgierige hart van de jongen was niet verzadigd. Vele vragen hielden hem bezig. Niemand kon hem een antwoord geven dat recht deed aan zijn hongerige geest. Er groeide in zijn hart een sterk verlangen naar waarheid. In die tijd liet God hem in een droom een samenkomst van oprecht gelovigen zien. 'Ga daar naartoe, daar zul je de Weg, de Waarheid en het Leven vinden.' In deze samenkomst zag hij mensen die hij 's zondags weleens op straat tegenkwam en die naar een ander gebouw gingen dan waar hij en zijn moeder heengingen. Gehoorzaam trok hij er die zondag op uit.

Tijdens dit samenzijn met alleen maar oude mannen en vrouwen vernieuwde God zijn hart. Zijn hart vond eindelijk vrede en Kolja wilde niet anders dan God liefhebben boven alles.

Zijn moeder, mijn oma, was analfabeet. Toen ze door middel van haar zoon in aanraking kwam met de Bijbel, bekeerde ze zich tot God. Direct begon ze te evangeliseren in haar omgeving. Als de burens bij haar kwamen om iets te lenen of te vragen, vroeg ze altijd of ze als tegenprestatie hardop een stukje uit Gods Woord voor haar wilden lezen. Op deze manier hebben veel mensen het zaad van Gods Woord mogen horen.

Kolja, mijn vader, heeft veel moeilijkheden meegemaakt in de jaren na de Tweede Wereldoorlog. Het leven was wreed en zwaar. Hij wilde echter met vreugde de Heere dienen en Zijn wederkomst niet werkeloos, maar verlangend verwachten. Op zijn 38ste trouwde hij met mijn moeder. Zij was toen 27 jaar oud. Ze kwakkelde met haar gezondheid, maar had een goed hart en wilde daarmee behoeftige mensen dienen. In haar jeugd ging ze naar een grote en levendige gemeente. Na het huwelijk stemde ze ermee in om te verhuizen naar een stad waar slechts een klein groepje gelovigen was. Natuurlijk was die overgang groot.' een handjevol oude omaatjes, dat was alles.

De wens in haar gebed was altijd.' 'Heere, als U mij kinderen wilt geven in Uw goedheid, wil ik graag dat ze allemaal U toebehoren! Ik wil geen kinderen ter wereld brengen die de wereld en zichzelf zullen dienen. Laat geen van onze kinderen verloren gaan! Geef mij dan liever geen nageslacht!'

Zelf had ze geen bijzondere talenten en daarom wilde ze graag dat wij God leerden loven op muziekinstrumenten. God verhoorde haar gebed. Er werden acht kinderen geboren en reeds op jonge leeftijd speelden de oudsten muziek en zongen ze liederen ter eer van God. Uit school en voor het slapen oefenden ze gezamenlijk. Mijn moeder verheugde zich zeer en zei vaak: 'Hoe goed is het dat we niet met harde woorden of gevloek, maar ons bij het horen van christelijke liederen te ruste mogen begeven!'

Ik ben op 30 oktober 1986 geboren. Er was toen al een zus die Vera ('geloof') heette. Ook hadden mijn ouders een andere dochter Nadjezda (hoop) genoemd. Mijn ouders hoefden over mijn naam niet lang na te denken. Toen ik later mijn vader vroeg waarom ik Ljoeba ('liefde') heet, antwoordde hij me dat er geen naam beter past bij een kind van God dan Ljoeba. 'Want God Zelf is liefde. En zo hoop ik dat je Zijn Naam je hele leven met eer dragen zult!' De beste vrienden in mijn jeugd waren mijn twee broers, de ene ouder en de andere twee jaar jonger dan ik. We waren fijne kameraden. Zij uitten hun liefde tot hun zusje op een eigen, plagerige wijze. Wanneer ik een 'gerecht' uit mijn hoofd gekookt had en het beviel hen niet helemaal, dan zeiden ze.' 'Waarschijnlijk is de houdbaarheidsdatum van je recept inmiddels verstreken. Probeer eens een kookboek met wat minder liefde.'

Onze ouders werkten hard. We waren zelfvoorzienend en het lukte vaak ook om anderen te helpen in het levensonderhoud. Mijn ouders hadden een belangrijk doel in hun leven.' de bouw van een gebedshuis op hun grondstuk. Het gebedshuis waar we in onze jeugd bij elkaar kwamen, stond twintig kilometer verderop en werd door lieve, oude omaatjes bewoond. Maar het was een grote wens van ons gezin om in onze stad een huis van gebeden te hebben, waar niet alleen wij, maar ook anderen het Evangelie konden horen. Nu moesten we nog elke zondag een eindje rijden, maar hoe mooi was het om de vreugde te zien stralen op de gezichten van deze oude zusters als we binnenkwamen! Wij wilden daar wel elke dag heen, niet in de minste plaats omdat we dan minder hoefden te werken in ons eigen huis.

Overigens was het niet vanzelfsprekend om mee te mogen. alleen die kinderen die een Bijbelgedeelte of een gedicht uit hun hoofd geleerd hadden mochten mee, zodat iedere aanwezige een actieve bijdrage kon hebben in de samenkomst. Ik ben God dankbaar dat Hij mij ouders gaf die me op wilden voeden naar Zijn Woord. 'Zo zult gij den HEERE, uw God, liefhebben, met uw ganse hart, en met uw ganse ziel, en met al uw vermogen. En deze woorden, die ik u heden gebiede, zullen in uw hart zijn. En gij zult ze uw kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op den weg gaat, en als gij nederligt, en als gij opstaat.' (Deuteronomium 6, 5-7)

In onze gemeente werden geen aparte activiteiten voor kinderen georganiseerd. We luisterden naar de preken en de liederen. Het geloof van onze ouders spoorde ons aan om ijverig te zijn in de dienst van de Heere, binnen de mogelijkheden die we hadden. Altijd zeiden ze.' 'Onthoud dat jullie de toekomst van de gemeente zijn!'

In onze ogen was mijn vader altijd te streng. Elke morgen riep hij het hele gezin bij elkaar om samen een uur te bidden voordat we vertrokken naar het werk of school. In deze gezegende momenten

werd het fundament gelegd voor het verlangen om God te kennen en leerde ik luisteren naar Zijn stem. Pas later begreep ik dat.

Na dit gebedsuur moesten we om de beurt klusjes doen, zoals de koeien naar de wei brengen. Mijn oudste broer echter las dikwijls zelfstandig verder in de Bijbel. Voor ons als jongere kinderen was het veel interessanter om naar buiten te gaan om in de vroege morgen te kijken welk weer het zou worden, om de heerlijke bloemenlucht te ruiken of lekker te spelen in de tuin. Het beviel mij niet dat ik de koeien moest opjagen terwijl mijn oudste broer eigenlijk aan de beurt was. 'Papa, vandaag moet hij eens een keer! Ik ben al drie keer in zijn plaats geweest!'

Mijn vader antwoordde kort. 'Hij is bezig.'

Dat vond ik niet eerlijk! 'Hij leest alleen maar de Bijbel!' 'En wie verhindert jou om hetzelfde te doen?' Zo leerden we wat waardevol is en welke keuzes goed zijn. God zij dank voor ouders die het goede zaad zaaien in de jonge akkers van hun kinderen!

Ik herinner me een oude broeder die niet kon lezen, ome Mitja. Altijd, elke zondag, preekte hij over hetzelfde Bijbelgedeelte. 'Uw hart worde niet ontroerd.' (Johannes 14,1) We kenden zijn preek al lang uit ons hoofd en iedere keer als we weer naar huis reden, herhaalden we deze hardop in de auto. Vaak moesten we er een beetje om lachen. Mijn moeder zei daarover. 'Kinderen, leer het Woord van God uit je hoofd, zodat je in de toekomst deze broeder kunt vervangen!' En zo deden we. Wat ben ik dankbaar dat ik in mijn jeugd zoveel Bijbelboeken en -gedeelten uit mijn hoofd heb kunnen leren! Gods wegen zijn wonderlijk, want later in mijn dienst onder kinderen en bij de Nentsen op de toendra heeft mijn opvoeding mij veel zegen gegeven!

Op mijn zesde levensjaar leerde ik een les die ik mijn hele leven niet ben vergeten. Op een dag maakte mijn moeder samen met mijn oudere zussen groente in voor de winter. Achter in de tuin maakten ze een vuur waarop water stond te koken. Ik zat er naast en schommelde wat heen en weer. Meerdere keren zei mijn moeder dat ik voorzichtig moest doen. Maar ik was ongehoorzaam en schommelde steeds wilder. Plotseling verloor ik mijn evenwicht en viel ik in het vuur! Mijn vader hoorde me schreeuwen. Snel droeg hij mij in zijn armen naar huis en verzorgde me. Niet dat hij medelijden had, integendeel. Hij bestrafte me streng voor mijn ongehoorzaamheid. Nog steeds weet ik niet of ik zo hard moest huilen vanwege de pijn door het vuur of omdat ik beledigd was door de les die mijn vader me gaf. Maar uiteindelijk heeft dit voorval mij geholpen om me te leren hoe belangrijk het is om gehoorzaam te zijn aan goede raad.

Tijdens mijn kindertijd heb ik vaak gejoekt. Meestal begreep ik zelf niet waarom ik dit of dat gezegd had. Als mijn moeder dan later duidelijkheid verschaftte over mijn leugens, begreep ik dat ik daardoor als kind veel zondigde. Hoewel ik er verdriet van had, kon ik er maar moeilijk mee [stoppen. Net](#) als mijn broers en zussen werd ook ik naar de muziekschool gestuurd. Niet dat ik veel muzikale gaven had, maar toch. Ik begreep niet dat het waardevol was en waarom ik muzieklessen moest volgen. Vaak probeerde ik onder de les uit te komen en verzond dan een smoesje. Ik jokte over iets wat thuis

nodig moest gebeuren of dat ik teveel hoofdpijn had om de les te volgen. Dan liep ik met lichte pas naar huis toe. ik had het weer voor elkaar! Maar ergens in mijn hart voelde ik me bezwaard en onrustig. Nadat mijn moeder dit een tijdje had aangezien en mij had vermaand, zei ze: 'Als je niet wilt leren van je fouten, moet je een keus maken.' ik ga niet betalen voor jouw leugentjes. Of je stopt daarmee of je gaat niet meer naar muziekles.' Zo stopte mijn muziekonderwijs. Natuurlijk had ik daar later veel spijt van! Maar toen was het te laat. En altijd als ik vond dat ik tekort schoot bij zang of muzikale begeleiding, werd ik hier weer aan herinnerd.

In de loop van de jaren negentig ontstond er in onze stad een groep van gelovigen.

Sinds die tijd werden er in ons huis samenkomsten gehouden. Ons huis was als een trein, je kon van de ene kamer naar de andere kamer lopen. Dat was als kind erg leuk. Als er zondags een kerkdienst was, stonden alle deuren open zodat we alles goed konden horen. Op een dag wekte onze moeder ons een uur te vroeg. Broeder Ilja was er al. Ik was kribbig. 'De zondag is de enige dag waarop ik wat langer kon uitrusten en moest ik mijn rust opofferen aan één broeder? Zo mopperde ik tegen mijn moeder. Maar dat had ik beter niet kunnen doen! Mijn moeder sprak zeer streng met me. 'Je weet dat broeder Ilja een ongelovige vrouw heeft die niet wil dat hij de Bijbel leest of bidt. Daarom scheldt ze hem uit of maakt ze herrie in huis. Hij is juist vroeger gekomen, zodat hij hier in alle rust kan lezen en bidden. Schaam je!'

Ze stuurde me naar de kamer waar broeder Ilja zat. Ik moest hem om vergeving vragen voor mijn gemopper. Natuurlijk schaamde ik me! Zo leerde ik dat God dienen en mopperen niet samen kunnen gaan. Een beetje nachtrust weegt niet op tegen de grote vreugde die er is in het innige leven met God!

Hoofdstuk 2

Zoals ik al zei, was er bij ons geen zondagsschool. Mijn oudere zussen kwamen in het weekend terug van hun werk en zij leerden ons gedichten en liederen aan. Zoveel het mogelijk was, nam onze moeder ons later mee naar de kinder- en jeugdkampen die 's zomers in de bossen gehouden werden. Zo leerden we meer over God en ontmoetten we leeftijdsgenootjes. Dat was elk jaar een mooie, en opbouwende periode!

Op een keer in mei zou er weer een jongerenkamp gehouden worden. Mijn hart verlangde daar al zo lang naar! Ik zeurde aan de oren van mijn ouders, ik wilde zo graag gaan! Dit keer zei mijn vader dat het onmogelijk was. Als mijn vader het echter niet hoorde, knielde ik neer en bad ik tot God of ik toch kon gaan. Mijn jonge ziel had eten nodig en bij God zijn alle dingen mogelijk, ook al leek het inderdaad niet te kunnen. Mijn oudste zussen waren 's morgens al vroeg met de trein vertrokken naar een verzamelplaats in een andere stad en ik was thuis alleen achtergebleven. 's Avonds werd er aangeklopt door een zuster die erg vertwijfeld was toen ze hoorde dat iedereen al weg was. Was ze dan te laat? 'Hoe moet het nu? Hoe kan ik daarheen, ik kan toch niet in mijn eentje gaan?'

Mijn moeder stelde voor om met haar mee te rijden en haar te helpen. Ik liep ook met hen mee. Toen we bij het station kwamen, bleek dat alle tickets al verkocht waren. Er was geen enkele plaats meer over. Mijn moeder ondernam een laatste poging bij de machinist en vroeg of deze zuster dan mee mocht rijden in de locomotief. Dat mocht! De machinist zag ook mij staan en zei tegen mijn moeder. 'Er is hier plaats voor twee. Moet zij ook mee?' Wat een wonder! Even later reden we als twee blijde meisjes van veertien de stad uit, op weg naar de verzamelplaats, op weg naar het kinderkamp. *Tijdens dit kinderkamp heb ik mij door Gods genade bekeerd.*

Een van de broeders liet aan de hand van verschillende beelden zien wat er in het hart van een mens woont. Als wij geboren worden, zijn er veel vieze dieren die ons verontreinigen of vergiftigen. 'Varkens, padden en slangen. Ik begreep zijn eenvoudige uitleg, hoewel ik zelf niet met zulke beelden zou werken. De Heilige Geest bereidde eenvoudig mijn hart voor.

De volgende dag ging deze broeder verder, want het blijft niet bij die vieze dieren! God stuurde Zijn Zoon Jezus Christus naar deze Godloze wereld om Zijn kinderen te reinigen en te heiligen van hun zonden. Het hart wordt gereinigd van alle boosheid, vernieuwd door het plaatsvervangend werk van Christus. Dat wil God graag doen, het is Zijn verlangen dat mensen heilig leven tot eer van Hem. Maar na die reiniging komen die vuile beesten alsnog het hart binnen. Soms met geweld, soms stiekem, maar altijd als we niet waakzaam zijn! Ellendig wordt een mens als hij God kent, Zijn woorden leest en desondanks zondigt! Maar werkelijk gelukkig is hij of zij, die de zonden belijdt en door Christus bloed daarvan verlost is!

In mijn hart was een groot berouw om wie ik was voor God. Hoe kon ik nog voor Hem bestaan? Diep verdriet vulde mij. Hoewel er zoveel aan mijn ziel gewerkt was en hoeveel voedsel ze ook had ontvangen, ik leefde zonder God! Als Jezus niet in mijn hart woont, zal ik vervuld blijven van onreinheid en zonden! Als Hij niet in mij woont, zal de oude herbergier terugkomen en mijn woning bezoedelen met zijn kwaad. Hoewel ik veel wist van de Bijbel en ik opgegroeid was in een christelijk gezin, ik zou een radicale keuze moeten maken om mij vanaf nu te wijden aan God, om voortaan te horen naar Zijn stem en daadwerkelijk te doen wat Hij van mij vraagt. In grote onrust bracht ik de nacht door. Hoe vaak was ik ongehoorzaam geweest? Waarom wilde ik zo vaak mijn eigen zin doordrijven? Wat was nodig om een toegewijd leven te leven? Ik huilde en bad de hele nacht, worstelend met God.

De volgende ochtend gaf ik mijn strijd op. 'Nooit zou ik mijn God, Die ik zo hartelijk liefhad, kunnen dienen uit mijzelf. Aan alle kanten schoot ik tekort en de zonden van mijn jeugd stonden tussen Hem en mij in. Er moest iemand anders zijn Die mijn hart schoon maakte.'

Wat een vreugde doorstroomde mijn ziel toen Jezus Christus Zich aan mij openbaarde als mijn Verlosser. Hij wilde in mijn hart komen wonen en het bereid maken om te luisteren naar Zijn stem. Aan al mijn geworstel kwam een einde en ik mocht in vertrouwen mijn leven leggen in de hand van Hem Die mij als eerste liefhad. Dit moment en het hardop uitspreken van de wens om van nu en voortaan mijn leven aan de Heere te wijden, is het grootste wat mij uit genade overkwam. Voor

eeuwig ben ik God dankbaar voor Zijn barmhartigheid aan mij betoond! Het lukt mij niet om de juiste woorden te vinden om dit moment goed te omschrijven.

Het jaar daarop liet ik mij op vijftienjarige leeftijd dopen.

Hoewel ik een jaar onderwijs had gekregen, begreep ik nog niet de hele dogmatiek (en nog steeds niet, eerlijk gezegd), maar ik kon me een leven zonder Christus niet meer voorstellen. Hij is mijn Licht, mijn Heil, mijn eeuwig Leven!

Hoofdstuk 3

Jeugd is de tijd van de wolkeloze hemel. Maar toch ontstonden er vragen, als kleine wolkjes aan het firmament. 'Hoe kan ik de Heere dienen met mijn opleiding en wat voor opleiding sluit aan bij wat Hij van mij vraagt?' Natuurlijk wendde ik me met deze vragen tot mijn ervaren vader. Maar tot vandaag resoneert zijn antwoord in mijn hart: 'Lieve dochter, regel deze vragen met God!' Op dat moment was zijn antwoord een grote ergernis voor mij! Maar de ervaring door de jaren heen leerde me dat zijn antwoord wijs was. Het heeft mij in vele situaties geholpen om mijzelf te richten op God en niet op de grote diversiteit aan antwoorden en raad die mensen geven. Ook vandaag twijfel ik dikwijls als ik een antwoord zoek op bepaalde vragen. Natuurlijk vraag ik ervaren en wijze mensen om raad, maar het antwoord is bij God. Zoals een gedicht zegt: 'Als je niet weet wat je moet doen, bedenk dan wat de Heere Jezus zou doen.' Luisteren naar Gods stem is niet eenvoudig. Het kost tijd en inspanning om naar Hem te luisteren. Maar nooit, en dan ook nooit heeft Hij mij laten staan!

Op de een of andere manier zijn mijn oudste zussen, die allemaal opgeleid waren tot verpleegkundigen, jong getrouwd en uitgevlogen. Tijdens de voorbereiding van een bruiloft, gebeurde er een ongeluk. Wij bereidden thuis al het eten voor.

Plots verbrandde onze lieve moeder haar arm! Ik zag hoe haar huid tijdens het spoelen onder de koude kraan helemaal losliet. Een verschrikkelijk gezicht. Zo snel mogelijk werd ze naar een ziekenhuis gebracht. Er viel een grote angst op mij! 'Heere, we kunnen niet zonder moeder leven! Ik heb haar zo lief en heb haar zo nodig!' In mijn verdriet sprak God tot mij in de stilte van de nacht. 'Want ik weet.' mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan!' (Job 19, 25) In de Russische taal staat daar letterlijk. 'Hij zal ten laatste dage mijn vervallen huid herstellen.' Dat overtuigde mij dat moeder weer geheel beter zou worden. Toen ze na zes maanden verblijf in het ziekenhuis weer thuiskwam, zei ze. 'Kinderen, ik was bereid deze verschrikkelijke pijn te doorstaan, zolang jullie zielen nooit de pijn in het eeuwige vuur hoeven te doorstaan.' Ze had tijdens haar lange opname in het ziekenhuis elke dag gebeden voor onze zielen. Wat een voorbeeld voor mij! Terwijl mama herstelde, werd ik snel volwassen. Want plotseling moest ik voor de hele familie koken en de huishouding doen.

In de keuze voor mijn beroep zie ik de nadrukkelijke leiding van God. Ik wilde mij graag beschikbaar stellen voor de plaats die Hij voor mij zou bepalen. Eerlijk gezegd had ik geen moed om medicijnen te

gaan studeren zoals mijn oudere zussen. Daarvoor had ik te weinig kennis van biologie. Naast mij waren er thuis alleen nog maar broers en mijn vader stelde voor om een vak te gaan leren. In een verre stad ging ik naar de vakschool voor het ambacht van coupeuse, het beroep dat mijn moeder ook beoefende. Al snel kreeg ik het vak onder de knie, het was fijn om met materialen te werken. Na anderhalf jaar beëindigde ik de vakschool en kon ik verder leren in een stad dichterbij. Daar specialiseerde ik me verder.

Van nature ben ik erg verlegen. Om op deze school te studeren moest ik naar het internaat. Ik was zeventien jaar oud en was nog nooit uit mijn beschermde omgeving geweest. Mijn vader heeft mij daarin op zijn eigen manier geholpen. Nadat ik diverse instaptoetsen gehaald had en toegelaten was, nam hij me tijdens een introductiedag mee naar alle mensen met wie ik te maken zou krijgen: de directeur, de schoonmaakster, de conciërge, mijn docenten. 'Hier is mijn dochter, zij zal bij u gaan leren. Ze is een christin. Als u wilt weten wat dat inhoudt, kijk dan naar haar levenswandel. Voor alle vragen kunt u zich tot haar richten.'

Ik voelde me ontzettend opgelaten. Op dat moment kon ik wel door de grond zakken. Plots wist iedereen van mijn geloof in Jezus Christus en werd ik beschouwd als een heilige! Het heeft mij echter achteraf erg geholpen om staande te blijven in alle verleidingen en in alle kwaad! Vrijmoedig mocht ik getuigen van de hoop die in mij is en gedurende mijn opleiding heb ik voor veel mensen mogen bidden. God zij dank dat ik voor veel oppervlakkigheid bewaard ben!

In deze stad was een gelovig echtpaar met twee ongelovige dochters. Elke dinsdag verzamelden we ons bij hen thuis voor Bijbelstudie en gebed. In deze kleine kring van mensen leerde ik kostbare lessen uit het Woord van God. Broeder Ljona, die de bijeenkomsten leidde, zei altijd: 'Zusters, vertel wat God deze dag tot jou gesproken heeft!' En dan vervolgde hij met een korte overdenking en gebed. Daarna konden we vertellen over de les die God ons deze dag gegeven had of wat Hij tot ons sprak. De meeste zusters waren nog niet zo lang christen en dachten dat ik veel meer wist dan zij, omdat ik van mijn kindheid af ben opgegroeid met de Bijbel. Zo hebben we vaak goede gesprekken en geestelijke lessen ontvangen.

Het vertrouwen dat de broeders ontvingen door het spreken met God gaf dat ik me elke dag verdiepte in Gods Woord om te vernemen wat God tot mij persoonlijk te zeggen had. En op dinsdagavond kon ik daar vrijmoedig van getuigen. Daarin zie ik de wonderlijke hand van God. Hij die ons, zondige mensen, opzoekt met Zijn eigen Woorden, opdat we iets goeds van Hem aan anderen te vertellen hebben. Zoals Petrus schrijft. 'Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk; opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen, Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht.' Het vertrouwen op Jezus Christus, Die mij bij Zijn volk heeft ingelijfd, hielp mij om rein te blijven onder ongelovige medestudenten die mij dikwijls op de proef stelden.

Na afronding van mijn opleiding bewoog God mijn hart om andere mensen te ondersteunen. Mijn getrouwde zussen hadden mij hard nodig, vooral als ze kortere of langere tijd naar het ziekenhuis moesten met een van hun kinderen. Dan hielp ik hen door het huishouden te doen en voor de andere kinderen te zorgen. Elk laatste weekend van de maand, als ik weer thuiskwam, bad ik tot God. 'Waarheen wilt U dat ik de komende week ga?' Graag wilde ik openstaan voor de noden binnen

de familie. Heel veel hebben mijn zussen en zwagers betekend in mijn geestelijke groei! Ze hadden veel geduld met me. Dat was hard nodig, want ik heb geen gemakkelijk karakter. Op deze manier zorgde God voor een grote liefde tot deze dienst, die eenvoudig was: eten koken, in de tuin of de kas werken, de kinderen helpen met huiswerk of gedichten aanleren, bij een kind blijven in het ziekenhuis.

Deze dienst hielp me om moediger en mondiger te worden. Tegelijk dacht ik vaak aan de zorgen en zwaarigheden van het gezinsleven.' 'Heere, er is zoveel te doen in een gezin. Kinderen zijn zo'n grote verantwoordelijkheid! Het kan zijn dat ik een gezinsleven niet aankan...' Veel zusters droomden ervan om te trouwen, over het huwelijksleven. Zelf dankte ik God vooral voor mijn vrijheid om eenzaam te kunnen zijn wanneer ik Zijn stem wilde horen. Vaak als ik terugkwam naar huis, sprak ik met mama over het gezinsleven en gedurende deze gesprekken begreep ik dat God met allen Zijn eigen en geheel bijzondere weg gaat. Meer dan een mens kan verdragen laat Hij niet toe. De een krijgt, zoals mijn zussen, een groot gezin met meer dan tien kinderen. De ander trouwt en blijft kinderloos. Weer een ander trouwt niet. Hij weet wat goed is voor Zijn kind.

In deze tijd kreeg ik ook een baan in een fabriek. Niet altijd lukte me het om een goede evangelist te zijn, maar de tekst 'overwin het kwade door het goede', hielp mij erg om mensen iets van de liefde van Christus in mijn daden te tonen. Niemand is door mijn getuigenis tot bekering gekomen. Later sprak ik echter een broeder die door zijn moeder tot geloof is gekomen. Zij werkte vaak met mij. En als ze thuis was, vertelde zij hem over mijn leven met God. Dankzij deze kleine gesprekjes wilde hij weten wie God is. Dit zaad heeft God in Zijn genade gebruikt om hem van zijn boze daden af te keren en zich tot Hem te trekken. Het sterkte mij in mijn geloof dat wij te allen tijde goed moeten doen, ook al zien wij daarvan geen resultaat.

Omdat ik ver bij mijn ouders vandaan woonde, konden zij mij niet meer helpen door mijn fouten te verbeteren of mij te vermanen. Toch begeleidden ze mij ijverig met hun gebeden. De Heere sprak tot mij op een andere, indringende wijze. In de zomer kocht ik voor mijzelf T-shirts zonder mouwen.

Mijn moeder vond het niet netjes als op een T-shirt allerlei kreten en afbeeldingen stonden en daarom kocht ik altijd effen shirts. Als ik eens in de zoveel tijd van de stad naar huis wilde reizen, had ik niet het geduld om op de bus te wachten. Bij ons is het normaal en meestal veilig genoeg om mee te liften met auto's. Op een dag had ik haast. Ik stond langs de weg te liften en ik had vanwege het warme weer een luchtig T-shirt aan. Dit keer reed ik mee met een buitenlandse chauffeur. Het voelde niet goed. Dat klopte ook, want al snel stelde hij mij met een bepaalde blik in zijn ogen voor om met hem verder te reizen naar Turkije. Hij drong zich steeds verder op. Alleen Gods genade en de gebeden van mijn ouders hebben me bewaard voor een groot kwaad.

Toen ik eindelijk thuiskwam en in de spiegel keek, begreep ik direct waarom deze man mij dit aanbod deed....

Hoofdstuk 4

Als ik ergens heenging, gingen we altijd vooraf in gebed. Dat is bij ons een gewoonte. Vaak sloot mijn vader het gebed af. Hij bad lang. Heel lang. Natuurlijk wilde ik de zegen van mijn vader op mijn weg ontvangen, maar innerlijk verzette ik mij soms hevig tegen hem. Waarom moet je zo lang bidden voordat je weg gaat? Had hij dan geen oog voor de trein of bus die ik moest halen? Ik ergerde me wel vaker, mede omdat mijn ouders zoveel jaren ouder zijn dan ik. Dat gaf bij mij nogal eens conflicten vanbinnen. Vooral mijn vader moest het ontgelden in mijn verkeerde en liefdeloze gedachten. Hij is vijftig jaar ouder dan ik en dat gaf mij soms veel strijd en weerstand.

Totdat het genoeg was. God gaf me een huidziekte. Over mijn hele lichaam had ik een vreselijke jeuk. Vijfmaal per dag moest ik me wassen. Ik had speciale doekjes nodig om mijn huid te reinigen. Het was een verschrikkelijke tijd. Wat ik ook deed, niets hielp om de ziekte te verminderen. En uiteindelijk besloot ik mezelf te beproeven. Wat ligt aan deze ziekte ten grondslag? Is er iets in mijn leven wat ik moet belijden? Zoals in Hebreëen 12 vers 10 staat *dat God ons kastijdt tot nut, opdat wij Zijner heiligheid zouden deelachtig worden*, zo wist ik dat Hij mij bezocht met deze ziekte om mij te heiligen. Ik ging tot veel dienaren van God om met hen te speuren naar iets in mij wat mij verontreinigde.

Al snel maakte God mij duidelijk dat het ging om mijn verhouding tot mijn vader. En ik beleed mijn zonde en gebrek aan deze of gene broeder. Maar dat hielp niet, want God sprak in mijn hart. 'Ga tot je vader!' Die stem duwde ik weg, want ik was bang om hem onder ogen te komen en hem te vertellen van mijn weerstand.

De ziekte kwelde mij van alle kanten. Ik kon bijna niet meer mijn alledaagse werk doen. Toen schraapte ik al mijn moed bij elkaar, bad tot God en ging tot mijn vader. Bij hem beleed ik mijn houding tot hem en bekende mijn zonde. 'Papa, doe met mij wat u wilt. Stel mij voor de gemeente, sluit mij desnoods uit. Maar hier ben ik met mijn weerstand. Vergeef mij, alstublieft!'

In liefde nam hij mij aan en vergaf mij. Onze verhouding was weer rein en ik dankte God voor het gewicht dat Hij uit mijn leven genomen had! Na enige tijd bemerkte ik dat mijn huid zich begon te herstellen. Toen begreep ik dat hierin de hand van God was. Hoewel ik me veel zorgen maakte, ook later tijdens mijn reizen naar de toendra, deze ziekte was geheel genezen. Een les die ik nooit ben vergeten. Het zijn gezegende momenten wanneer we ons verootmoedigen voor God en elkaar.

Een andere keer bad ik God om werk. Mijn werk in de fabriek was afgelopen en ik wilde graag mijn ouders, die een zeer klein pensioentje ontvingen, financieel ondersteunen. Op wonderlijke wijze gaf God mij nieuw werk. In onze stad is een plek waar men schoenen herstelt. Ik ben opgeleid als coupeuse, niet als schoenmaker. Maar ik voelde de nood van mijn ouders en mijn familie. Voordat ik naar deze plaats ging, bad ik tot God of Hij me wilde laten zien waar ik moest werken. De chef van de werkplaats hoorde mijn verhaal aan, gaf een lap leer en zei: 'Probeer hier eens iets van te naaien!' Het leer was taai, ik had er nog nooit mee gewerkt. Het leek me onmogelijk om hiervan met naald en draad iets te kunnen maken. Maar na ruim een half uur overhandigde ik de chef een klein tasje. Verrast gaf hij me een kapotte mannenschoen en vroeg me deze te repareren. Na een aantal uur was

ik daarmee gereed en vroeg hem om een nieuwe opdracht. Ik kreeg er aardigheid in! Hij verbaasde zich over mijn gave en ik verwonderde me over de hulp van God. Hij hielp me zonder moeilijkheden aan een nieuwe baan!

Ondertussen werden mijn neven en nichten groter en zelfstandiger. Mijn broers en zussen hadden mijn hulp steeds minder nodig. Ook trouwden veel van mijn vriendinnen en trokken weg uit ons gebied. Velen van hen dienden als evangelist binnen onze broederschap. Met gretigheid las ik hun verhalen in het blad 'Vestnik Istiny' (Boodschapper van de waarheid). En ook van anderen las ik wat ze deden. Deze evangelisten op eenzame posten waren helden voor mij. Zelf vond ik niet dat ik bijzondere gaven had om te dienen in het evangelisatiewerk, hoewel ik het heerlijk vond om tijdens kinderkampen de leiding te ondersteunen. Maar God is echter God!

Zoals gezegd was ik na mijn studiejaren veel onderweg. Als twintiger was ik altijd met iets doende, afhankelijk waar God mij een plek gaf om Hem te dienen. Tijdens een bruiloft van mijn vriendin leerde ik een zuster kennen. Zij diende al enige jaren op de toendra. Ik vroeg haar: 'Hoe kom je ooit in aanmerking om naar de zendingsvelden van de toendra te gaan? Daar komen wellicht alleen maar mensen uit bekende families? Of heb je iemand nodig die daar woont en een uitnodiging voor je schrijft?' Ik had werkelijk geen idee. 'Welnee', antwoordde ze, 'je hoeft niets bijzonders te doen en al helemaal geen bijzonder iemand te zijn. Als je werkelijk wilt, pak dan je tas in en wacht tot God je roept. Het kan zijn dat ik gedurende mijn reis hulp nodig heb.' Die raad heb ik eenvoudig opgevolgd. Hoewel ik niet direct mijn tas ingepakt heb, was ik bereid om de Heere te dienen op elke plaats waar Hij me hebben wilde.

Op een dag, in januari 2011, was ik bij mijn zus aan het werk. Het was koud en ik was met haar kinderen buiten. Plotseling riep ze mij. Er was telefoon. De zuster van de bruiloft. 'Luister, Ljoeba. Aan het einde van de week reis ik naar Vorkoeta, naar het hoge Noorden. Je moet mee.'

Ik was verbijsterd. Zo snel! Waarom? Hoe kan dat? Wat moet ik meenemen? En hoe moet ik mijn reis betalen? Duizend vragen woelden in mijn hart. Ze zei rustig. 'Ik heb je toch gezegd om je voor te bereiden? Dat was geen grap. Neem de spullen mee die je thuis ook gebruikt. Wat nette kleding voor de zondag en voor de rest kleren die warm zijn en vies mogen worden. Dat is alles.' Ik werd wat rustiger. Hoewel één vraag voor mij wel erg belangrijk was. 'Hoe betaal ik mijn reis?' En alweer kwam er een antwoord van deze ervaren zuster. 'Nog nooit heb ik voor mijn reizen schulden moeten maken. God zal in alles voorzien.'

Zo besloot ik te bidden om een zegen van God over deze reis en om reisgeld. Thuis nam ik een envelop en schreef daarop. 'Voor de weg naar Vorkoeta.' Snel vulde deze zich. Als eersten offerden mijn getrouwde zussen. Ze hebben allemaal meer dan tien kinderen, maar ze gaven graag wat ze konden. Ook oude omaatjes en anderen stopten mij wat geld toe. Daardoor had ik tijdens mijn eerste reis geld voor tenminste twee reizen! Daarin zag ik de hand van God. Het was Gods geld om besteed te worden in Zijn dienst.

Mijn vader had grote bedenkingen. 'Ga je naar het Noorden? Weet je wel wat daar is? Daar wonen de boze machten, daar heerst de duisternis dezer eeuw, daar strijden de geestelijke boosheden in de lucht!' (Efeze 6,12)

Ja, ik kende dat Bijbelgedeelte ook wel. Daar onder de bevolking van de toendra woont de satan, daar worden afgodsbeelden aanbeden, daar zijn sjamanen. Toch zei ik tegen mijn vader: 'God heeft gezegd dat ik bereid moet zijn Hem te dienen en ik voel dat ik daaraan gehoorzaam wil wezen. Ik moet naar het Noorden.'

Tot het laatste moment was hij het grondig oneens met mijn besluit.

Omdat ons leeftijdsverschil vaker voor spanningen zorgde, hadden we echter een ongeschreven regel: als je bij papa om goedkeuring vraagt, zal hij niet toestemmen. Maar als je jezelf eenvoudig voorbereidt en hem vraagt om je voor de reis te zegenen en een gebed uit te spreken, zal hij dat altijd doen.

Zo heb ik dat dit keer ook gedaan. Met vijf zware, met kleren en geschenken gevulde tassen in mijn hand stond ik bij de deur en vroeg.' 'Papa, zegen mij en mijn weg.'

Hij had geen keus en bad lang en innig Daarop nam ik afscheid en stapte de auto in die mij naar het station zou brengen. Mijn vader kwam mij moeilijk lopend achterna. Terwijl ik al voorin plaats had genomen, deed hij de deur weer open. In zijn hand had hij een geldstuk en gaf mij die met de woorden.' 'Mijn lieve Ljoeba, kom straks weer terug. Je vaderhuis zal altijd op je wachten!' En langzaam liep hij weer terug. Ik zag hem door een waas van tranen en wist: hij zal mij op zijn gebeden dragen en met innerlijke ontferming voor mij op de uitkijk staan.

De volgende reizen heeft hij mij altijd gezegend voor ik op weg ging. Gedurende mijn reis voelde ik mij gedragen door de gebeden van mijn ouders. Ik begreep wel dat het hen zwaar viel om mij, als jongste dochter, los te moeten laten voor de dienst op de toendra. In hun ouderdom zorgde ik voor hen, waar en hoe ik maar kon. En nu, tijdens mijn reizen, bleven ze samen alleen achter, een oude opa en oma. Aan de andere kant zie ik daarin de hand van God. Als God ons roept, moeten we nooit op de omstandigheden letten. Die zijn nooit gunstig of goed genoeg.' Wel mogen we letten op Zijn stem. 'Hij, Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal.' Nooit ben ik door Hem beschaamd geworden!

Hoofdstuk 5

En zo kwam ik na een lange treinreis eerst aan in Charkov, Oekraïne. Zeulend met vijf zware tassen, vol met kleding, gedroogd fruit, noten, honing. In Charkov zou ik anderen ontmoeten die ook naar de toendra zouden gaan. Gelukkig werd ik opgehaald van het station en door broeders in het gebedshuis gebracht. Alles was nieuw voor mij en door de spanning had ik in de trein niet gegeten en

gedronken. Mijn tong was kurkdroog en mijn maag rammelde. Ik verlangde naar een maaltijd in het gebedshuis! Maar toen ik daar aankwam, reden de broeders verder naar een vergadering en ik zat daar in de gang van vijf uur 's middags tot middernacht. Vurig hoopte ik dat iemand me thee aan zou bieden, maar het leek erop dat die gedachte bij niemand opkwam. Zelf was ik te verlegen om ernaar te vragen en ik bad.' 'Heere, help mij om altijd opmerkzaam te zijn, zodat ik zulke mensen zie en hen kan helpen. Al is het maar met een stuk brood en een kop thee!'

Tegen middernacht kwam de rest van de groep. We maakten kennis met elkaar en reden direct door naar het treinstation. De groep bestond uit elf mensen. De trein deed er ruim twee etmalen over en de tijd ging snel door de gesprekken die er waren. Bijna iedereen van de groep was reeds een ervaren toendrareiziger. Alleen ik zou daar voor de eerste keer naar toe gaan. Ik kwam uit een kleine gemeente, de anderen uit grote gemeentes. Bovendien kende iedereen elkaar. Uit hun gesprekken kon ik niet opmaken hoe je jezelf moet gedragen en waar over je spreken moet in de tjoems. Een zuster zei tegen mij: 'Ach, mensen als jij hebben het daar makkelijk, maak je geen zorgen!' Ze vertelden me iets, noemden een paar namen van Nentsen die mij wel zouden waarderen, maar ik begreep niets van de verhalen en luisterde daarom zwijgend toe.

Toen we eindelijk aankwamen in Vorkoeta, werden we hartelijk ontvangen door de vrouw van Nikolai Ivanovitsch Gontscharov, Roza. Voor het eerst in mijn leven at ik visensoep. Ik moest er even aan wennen. Nikolai Ivanovitsch vroeg aan onze groep: 'Zusters, er is een groep tjoems, de Brigade 8. Als er meerdere tjoems bij elkaar staan, noemen we dat *een brigade*. Zij werken samen om de rendieren te weiden of om te nomadiseren. In Brigade 8 is momenteel maar één zuster. Wie van jullie wil daar naar toe? Het is een groot zendingsveld, want er zijn vele Nentsen die nog niet van het Evangelie gehoord hebben.'

Ik snapte er niets van en wilde ik me daarom ook niet melden. In mijn hart bad ik: 'Heere, kiest U Zelf waar ik naar toe moet om U te dienen. Ik begrijp er niets van. Brigades, gezinnen, Nentsen. Ik ben Uw eenvoudige kind, leer mij wat ik doen moet. Waarheen U mij ook zendt en welke opdracht U ook op mijn schouders legt, ik zal U volgen.'

Nikolai Ivanovitsch keek ons allen aan en wachtte op een antwoord. Niemand echter meldde zich. Later begreep ik, dat iedereen al ergens op de toendra vrienden of bekenden heeft waar men graag heen wilde. Dat leek me een groot gevaar, omdat ons hart arglistig is en we door voorkeuren de stem van God niet goed meer kunnen onderscheiden waardoor we de dienst die God ons opdraagt in de weg kunnen staan. Toen vroeg Nikolai Ivanovitsch mij persoonlijk of ik naar deze Brigade 8 wilde gaan en ik stemde daarmee in, hoewel ik begreep dat het voor een onervaren zuster zwaar is om als evangelist onder ongelovige Nentsen te dienen. Ik heb daar enkele weken mogen dienen in tjoems van ongelovige Nentsen. God Zelf weet wat dat heeft uitgewerkt.

Aan het einde van februari werd er een conferentie georganiseerd in het gebedshuis van Vorkoeta. Daar kwamen ongeveer tweehonderd mensen. Onze groep was verantwoordelijk voor de ondersteuning. Daar begon ik iets te begrijpen van het omgaan met gaven en tijd. Elke ochtend stond

zuster Lida om vier of vijf uur op om het ontbijt voor te bereiden. Ik besloot om haar te helpen in dit zware werk. Als snel was duidelijk dat ik geen ervaren kok was, maar ik deed haar eenvoudig na en leerde veel van haar manier van werken. Een paar uur later kwamen ook de anderen uit bed en hielpen ze mee. We waren ingedeeld in twee groepen, maar bij deze verdeling was geen rekening gehouden met de vraag wie voor zoveel mensen koken kon. Sommige zusters hadden het ontzettend zwaar en het gebeurde regelmatig dat het eten niet op tijd of maar gedeeltelijk gereed was.

Daaruit trok ik de les dat voordat men een opdracht geeft, zeker in de dienst van God, men dat niet doen kan zonder te vragen of in te schatten of de persoon de opdracht wel uit kan voeren. Er moet in ieder geval begeleiding en ondersteuning zijn zolang men onervaren en onopgeleid is, zodat er zelfvertrouwen ontstaat om de taak zelf op te pakken. Zo handelt God ook met ons.' Hij geeft ons vaak werk dat bij ons past. Nooit zal Hij ons te zwaar belasten, als wij maar luisteren naar wat Hij tot ons wil zeggen. Later probeerde ik altijd aan deze les te denken. Voor mijzelf, maar ook dat ik met beleid en verstand zou omgaan met anderen.

Het waren soms moeilijke lessen op Gods leerschool! Er waren zoveel Nentsen, Russen, Oekraïners en andere nationaliteiten aanwezig! Het krioelde van mensen. Ook in de keuken was er ontzettend veel te doen. Met grote ogen keek ik de eerste keer rond. Er waren diepgevroren rendierpoten en grote vissen bezorgd. Die werden in kleinere stukken gehakt door de Nentsen. 'Dien op!', zeiden ze tegen me. Samen met de macaroni die ik gekookt had, bracht ik het vlees naar binnen. Voor de eerste keer zag ik hoe men deze straganinni eet.

Ik was verbijsterd. 'Hier eet men als honden!', fluisterde ik verbouwereerd tegen een zuster die veel toendraervaring had. 'Ljoeba, leer om andere gewoonten te accepteren. En zeg nooit hardop wat je zojuist tegen mij zei, want voor je het weet wordt jij 'olifant' genoemd!' Dat waren harde maar heilzame woorden!

God liet me zien dat we altijd tot dienen bereid moeten zijn en alles met vreugde voor Hem mogen doen, of het nu macaroni koken of de afwas is. Want een dag later stond ik een grote vaat af te wassen in de keuken. Ik voelde me al heel wat mans in deze ruimte die meer en meer van mij leek te worden! Tot er een Nentsenzuster wat koud en kribbig tegen mij zei: 'Op deze wijze doet men de vaat niet.' Het was alsof ik een emmer koud water over mijn rug kreeg. Wat nou? Ik ben vijftienvier jaar oud en zou niet weten hoe je afwassen moet? Tranen van zelfmedelijden drongen zich op. Maar ik dacht. 'Ik heb de keus om ze allemaal uit de keuken weg te jagen naar hun eigen tjoems en huishoudens of ik kan mezelf verootmoedigen en een les hieruit trekken.' Ik besloot mijn trots te overwinnen. 'Goed, zuster. Laat mij zien hoe men de vaat afwast.'

Na deze conferentie kwam het moment dat we verdeeld zouden worden over de Nentsen. Alle jongeren en ouderen die enkele maanden of langer als evangelist wilden dienen, namen plaats op het koorgedeelte voorin de kerk. Wij keken de Nentsen aan, zij bekeken ons. Ik was nieuwsgierig naar deze gang van zaken en wat er zou komen. De Nentsen mogen kiezen. Dat lijkt misschien een beetje

op een marktidee, maar dat is niet het geval. Een familie wil bijvoorbeeld graag iemand met een gitaar zodat de kinderen beter gaan zingen.

Een andere familie bestaat uit alleen maar kleine mensen. Zij hebben thuis alleen maar kleine winterkleding, zodat ze ook een kleine zuster of broeder moeten kiezen die hun kleding past. Natuurlijk zijn er ook families die gewoon kijken wie hen het meest bevalt. Toen ik gekozen werd, zei de vrouw in de Nentsentaal: 'Laat die lange bij ons komen!' Iedereen barstte in lachen uit en sindsdien heb ik de bijnaam 'Ljoeba de lange.' Bijna alle Nentsen zijn twee hoofden kleiner dan ik. En zo kwam ik in de tsjoem van Raisa en Pjotr. Zij hadden twee dochters, Ljoeba en Olja, en drie jongens, Alexej, Taras en Grischa.

Om in een gezin te dienen moet je een stille omgang met God en openheid naar de mensen hebben. Na een tijdje begreep ik dat als ik zweeg, de Nentsen ook zwegen. Natuurlijk kan ik de hele dag in stilte mijn werk doen, maar dan bereik ik mijn doel niet. Daarom probeerde ik vragen te stellen en met hen te spreken, zodat ik erachter kon komen hoe en waarover dit gezin dacht en welke zorgen of vragen men mogelijk had. Met de beide dochters was het niet eenvoudig.

Eenzijds omdat ze de Russische taal niet goed machtig waren en ze het lastig vonden zichzelf goed uit te drukken, anderzijds had een van beiden geen eenvoudig karakter. Op een keer vertelde ik een voorbeeld van een evangelist die onder de Chanten, een ander nomadenvolk op de toendra, werkt. Hij vond dat het lekkerste eten bij de Chanten met stip bovenaan een rendierkop was en op een goede tweede plaats dan toch wel een in darmen gebraden vis. Het was dom van mij om dat op deze manier te vertellen! Iedereen in de tsjoem was boos op mij. 'Jullie zien ons niet als mensen en lachen ons altijd uit!' Diep beledigd liep Raisa de tsjoem uit.

Later vroeg ik hen allen om vergeving. Nadat ik verteld had hoe wij thuis zure zult uit varkensvlees en augurken bereiden en eten, smolt het ijs weer een beetje. Zo begreep ik dat ieder van ons een 'kamertje' heeft waarin gevoeligheden liggen opgeslagen waar je niet aan hoeft te komen. Er is genoeg moois in de mens om dat kamertje over te slaan. Als mensen willen, kunnen ze je daar zelf heen brengen, je over hun ijdelheden, zorgen of beledigingen vertellen. Wanneer ze je vertrouwen, kunnen ze zelf op den duur vragen wat ze daarmee doen moeten. Zo heb ik later ook geprobeerd op te passen voor gevoeligheden die met cultuur of families te maken hebben zodat trots of andere gevoelens niet gekrenkt worden.

In deze begintijd werd ik erg op de proef gesteld. Alsof mensen wilden weten of mijn geloof opgewassen was tegen het leven in de toendra. Na een paar weken wilde ik graag mijn haar wassen. 'Hoe doen jullie dat? En wanneer is dat mogelijk?' De jongens lachten mij uit en de meisjes gniffelden om me. 'Als het regent kun je je haren wassen, niet eerder!'

Ergens voelde ik me beledigd, omdat ik geen normaal antwoord kreeg. Kon er niet een beetje begrip zijn voor iemand die nog maar zo weinig ervaring had in een tsjoem? Ik probeerde me te verootmoedigen en zelf maar een idee uit te denken. Een van de meisjes zag mijn verlegenheid. De volgende dag kwam ze naar me toe. 'Maak je geen zorgen, ik heb hier een kruik gehaald. Er kan twee liter in. Dat is genoeg om te wassen en te spoelen.' De eerste keer was lastig. Mijn lange haar kreeg ik niet uitgespoeld. Niemand hielp me en ik voelde me ontzettend opgelaten. Aan weerszijden van de

tsjoem zat iedereen zwijgend toe te kijken. Het was een verzoeking om niet kwaad te worden. Met moeite lukte me het.

Later gaf God ons een gezegende tijd met elkaar. We werkten in goede saamhorigheid. Overdag deden we de gewone werkzaamheden in beurten zodat het leven niet saai werd.' naaien, koken, ijs hakken voor de thee, huiden looien, hout hakken, wassen. Soms zat ik de hele dag bij de oven, een andere keer waren we vooral buiten bezig. 's Avonds, als iedereen in de tsjoem was, hielden we een avondsluiting. Vooral de jongeren wilden veel liederen leren. Daarom zongen we het grootste deel van de avond. Maar ook overdag werd er gezongen. Als iemand in een minder goede bui was, wilde ik nogal eens een Bijbelverhaal vertellen. Dat viel niet altijd in goede aarde en dan zeiden de anderen.' 'Laten we liever zingen!' Dan zongen we met z'n allen. En als dan degene met een slechte luim voorzichtig mee begon te zingen, brak er vaak een glimlach door het zingen heen. We hadden het goed met elkaar.

In de tsjoem probeerde ik altijd werk te vinden, zodat ik ook van betekenis kon zijn. De naaikunst van de meisjes kon ik niet nadoen. Hun patronen en werkjes waren voor mij te ingewikkeld. Dan ging ik naar buiten en werkte samen met de mannen. Zij reden met hun sledes naar het bos en hakten daar dennenbomen om. Zo hielden ze hun houtvoorraad, die van levensbelang is, op peil. Ik hielp hen met het afhakken van de takken. Al dit werk werd verricht in een dikke laag sneeuw. Nog nooit in mijn leven had ik zulk zwaar werk gedaan! Maar een evangelist hoort een voorbeeld te zijn in ijver. En die gaat verder dan alleen maar getrouw bidden en Gods Woord lezen! Als de takken echt te dik waren, vroeg ik de jongens het over te nemen zodat ik het hout met een slee naar de tsjoem kon slepen.

Omdat ik tussen twee broers ben opgegroeid, kon ik met de jongens goed overweg. Ik begreep hun taal. Lastiger was het om rustig te blijven bij de meisjes. Bliksemsnel kon hun stemming soms veranderen! Wij kunnen soms heel aardig en plotseling erg beledigd zijn. Vaak bleef ik stil, alsof ik niet merkte hoe zij elkaar onderling uitdaagden. Dan probeerde ik tevreden en dankbaar te zijn met dan wat God mij gaf. Ondertussen leerden de kinderen grote delen van het Markusevangelie uit het hoofd.

De mannen gingen op jacht. Soms dagenlang. Dan kwamen ze terug met vossen, hazen of groter wild. Het was de taak van de vrouwen deze dieren te villen en gereed te maken voor de maaltijd of om te bereiden voor later. De ene keer kwamen ze met tien dieren, maar niet zelden ook met dertig.

Elke avond verzamelden we ons om een samenkomst te houden. We kwamen dan bij elkaar in een van de drie tsjoems. We zongen wat. Althans, de meeste Nentsen probeerden het. Ik las een deel uit de Bijbel voor en verklaarde het zo goed en kwaad als dat ging. In deze tijd begon ik steeds meer en meer mijn christelijke opvoeding te waarderen. De gedichten en liederen die mijn zussen mij hadden bijgebracht. Het bijdragen aan de samenkomst van de gemeente. Mijn vader die dikwijls de hoofdstukken uit de Bijbel overhoorde. Alles leek te zijn geweest om mij voor te bereiden op deze tijden bij ongelovige Nentsen in hun tsjoem! God had mijn leven zo wonderlijk geleid! Een opvoeding dichtbij bij Gods Woord brengt op de tijd die God behaagt goede vruchten voort! Natuurlijk was ik geen prediker.

Vaak liep ik tegen vragen aan waar ik het antwoord niet op wist. Maar God was genadig en gaf mij ingang in de harten van de Nentsen. Langzaam maar zeker leerde ik ze kennen als naar Waarheid hongerende zielen. Gretig namen ze de Bijbelse geschiedenissen in zich op. In grote dankbaarheid kijk ik terug op deze eerste tijd waarin de basis gelegd is voor mijn liefde tot de Nentsen.

Eenmaal thuis van een reis vroeg mijn moeder: 'Je bent intussen op weg naar de dertig jaar en je hebt nog niets aan eigen middelen! Wordt het geen tijd dat je daaraan gaat denken? Je bent altijd maar onderweg en voor anderen bezig.'

Met een glimlach kon ik haar in waarheid antwoorden. 'Ik heb het honderdvoudige aan huizen, broeders, zusters, auto's, sneeuwscooters, tsjoems! Weliswaar met de bijkomende moeiten, maar in de toekomstige eeuw ontvang ik het eeuwige leven.' Zo was het. God gaf mij zoveel vrienden die alles voor mij wilden doen, dat ik mij rijker voelde dan velen met eigen huizen en families

Hoofdstuk 6

Het was vrijdag. Iedereen was reeds aanwezig, gasten en vrienden

uit de toendra, leidinggevende broeders en een groep zusters die in de keuken zou werken. We stonden daar en maakten het eten voor de avond klaar en bereidden direct de volgende dag voor. Plotseling kwamen enkele broeders de keuken binnen. Bij hen was een meisje uit de toendra. Omdat ze niet kon staan, hing ze bijna over de schouders van twee broeders. Een beetje verschrikt vroegen we wat er aan de hand was. Het meisje zei dat er niets was, ze had wel vaker last van dit soort aanvallen van krachteloosheid. 'Wacht maar,' zei ze, 'het houdt zo wel op.' Daarop brachten de broeders haar weer in de kerkzaal waar een samenkomst gehouden werd.

Het duurde niet lang of we hoorden een vreselijk gegil dat ons door merg en been ging. Het meisje werd weer in de keuken gebracht tot ze gekalmeerd was. Dat gebeurde wel drie of vier keer. Tegen de avond werd het erger met haar. Nikolai Ivanovitsch vroeg of iemand van de zusters bij haar wilde blijven, omdat het niet duidelijk was of dit een ziekte of een bezetenheid was. Twee zusters bleven bij haar gedurende de samenkomst en ik bleef in de keuken, omdat ik nog veel te weinig ervaring had met Nentsen. Het meisje gedroeg zich soms verschrikkelijk. Woedend sloeg ze mensen om zich heen.

Een beetje verbijsterd bekeek ik dit van een afstandje. Zoiets had ik nog nooit meegemaakt en ik wist niet welke oorzaken ten grondslag liggen aan zulk gedrag of wat je daarmee zou moeten doen. We baden op de keukenvloer en streden om het behoud van de ziel van het meisje.

Na de conferentie volgde weer een week van Bijbelcursussen. Aan het begin van deze week lastten de broeders die de cursus verzorgden een dag van gebed in om voor dit zieke meisje te bidden. Deze dag vastten we. 's Ochtends kwamen we op zolder bij elkaar, cursisten, evangelisten en leraren. Om de beurt baden we voor dit meisje. Voor haar lichamelijke gezondheid, maar vooral dat haar ziel

bevrijd zou mogen worden van wat haar zo bezette. We ervoeren dat onze gebeden moeizaam waren, alsof er iets was dat bleef hinderen. Daarom besloten we later op de dag verder te bidden en gingen naar de kerkzaal waar het meisje zat.

Een van de leidinggevende broeders sprak met haar. 'Panja, we hebben voor je gebeden. Er is iets wat jou hindert. Kun je zeggen wat dat is?'

Het meisje zweeg. 'Wil je me je mobiele telefoon geven? Misschien staat daar iets op wat jouw rust wegneemt? Kan het zijn dat iets onreins jou vasthoudt? Mocht ik zoiets vinden, dan zal ik het verwijderen en je de telefoon teruggeven. Je hebt er toch voor gebeden?' De dienaar stak zijn hand uit. Het meisje gaf haar telefoon echter niet, maar hield deze stevig vast. Iedereen probeerden haar te overreden. Nog steeds krijg ik een onaangenaam gevoel bij de herinnering van dat moment. Hoe moeilijk laat de satan een ziel los! Met witte knokkels hield ze de telefoon vast, alsof haar leven er vanaf hing.

Uiteindelijk gaf ze uit eigen beweging de telefoon af. Er viel een last van haar. De dienaar verwijderde dat wat haar zoveel onrust gaf. Na deze dag was ze kalm en rustig. Met bidden en zingen deed ze mee. Vaak gaf ze het lied op met de tekst: 'Christus heeft mijn ziel rein gemaakt als witte sneeuw!' Op haar gezicht konden we grote vreugde aflezen.

Na verloop van tijd echter werd duidelijk waar haar hart naar uitging. Het jaar erop trouwde ze. Nu leeft ze met een ongelovig man en zonder God, hoewel ze de rijkdom van vrijheid in Christus heeft meegemaakt. Dat gaf mij veel vragen. 'Heere, waarom is dit zo gebeurd?' Haar ouders zijn trouwe en nette kerkgangers, maar al hun kinderen leven ver van God. Toen ik deze vraag aan inheemse mensen stelde, zeiden ze allen dat de vader van dit gezin wel netjes naar de samenkomsten gaat, maar zich vaak niet als christen gedraagt. Daarom zijn zijn kinderen teleurgesteld en betekent het Woord van God voor hen weinig meer, omdat er toch niet naar geleefd wordt. Helaas.

Aan het einde van mijn reis wilde ik snel naar huis om werk te gaan zoeken. Maar op de dag voor ik wilde vertrekken, werd ik gebeld door mijn vriendin die onder de Nentsen veel muzikaal werk doet. Zij wilde graag een cursus organiseren om de Nentsen liederen aan te leren. Veel kinderen en jongeren houden van zingen en met een beetje ondersteuning kunnen ze snel veel liederen aanleren. Natuurlijk is dat een mooie dienst die ook vrucht draagt. Maar ik wilde niet. Ik ben niet muzikaal en was vermoeid van het vele, zware werk. Bovendien had ik geen geld. Dat laatste argument gebruikte ik om niet te hoeven komen. 'Dat is geen probleem,' zei ze. 'Voor geld is gezorgd, alle tickets zijn al betaald en de reis is georganiseerd.'

Mijn vriendin heeft een groot geloof, ze wist dat God mijn hart zou bewegen. We hadden een zeer gezegende tijd. Na afloop kwamen vele Nentsen ons bedanken voor wat we voor hen betekend hebben. God alleen alle eer!

In 2013 werd ik weer uitgenodigd om in de toendra te komen dienen. Mijn vriendin had op een dag een doos CD's langs gebracht. Op een briefje stond. 'Om in Vorkoeta te brengen!' Vorkoeta? Wie heeft gezegd dat ik weer naar Vorkoeta moet gaan? Eigenlijk beviel mijn kalme leven thuis wel en om

nu weer een paar maanden de toendra op te gaan vond ik geen prettig vooruitzicht. Toch liet de gedachte mij niet los. 'Heere, U kent mijn hart en mijn tegenzin. Als ik werkelijk naar de Nentsen moet gaan, wilt U dan zorgen dat ik voldoende geld voor de reis krijg?'

Van mijn vorige reis had ik nog wat geld overgehouden. Mijn jongste broer woonde bij ons in, hoewel hij reeds getrouwd was. Altijd had hij wat geld nodig om zijn huis te bouwen en na de reis vroeg hij me of ik nog wat over had. 'Ja, dat heb ik, maar als ik volgend jaar weer op reis ga, wil ik het wel terug hebben om mijn ticket te kunnen betalen.' 'Goed, ik zal het dan teruggeven. Nu heb ik het nodig voor bouwmaterialen.' Nu kwam ik bij hem en zei: 'Pasja, ik denk dat God mij naar Vorkoeta roept.' 'Goed; zei hij, 'pak je koffers. Als je je tickets kopen wilt, zal ik ze betalen.'

Ik stribbelde tegen. 'Hoe kan ik mijn koffers inpakken? Ik moet nog geschenken kopen en wat warme sokken!' Hij stelde me gerust. 'Ga nu maar inpakken, het geld komt wel.' Nadat ik een vliegticket had gekocht en mijn buskaartje, kwam mijn broer binnen en overhandigde mij het geld, zoveel ik nodig had. 'De rest geef ikje de volgende reis.' Zo'n groot geloof had hij! Hoewel ik tegen deze reis opzag, wist hij reeds dat ik ook het volgende jaar naar de toendra zou moeten gaan. Want God vraagt niet of wij zin hebben om Hem te dienen, Hij vraagt ons eenvoudig om te letten op Zijn stem. Als we die gehoorzaam volgen, zal Hij dat geven wat we nodig hebben. Zelfs liefde om Hem te dienen! Want de reis werd zeer gezegend!

In de Oeralskaja-toendra woonden oom Peter en tante Maria. Een erg aangenaam gezin met tien kinderen. De jongste drie kinderen woonden op het internaat in de stad, zodat ze de school kunnen bezoeken. Elk jaar komen ze alleen thuis met de kerst en tijdens de zomervakantie, die hier drie maanden duurt. Zeven andere kinderen woonden thuis. Zij wilden niet meer verder leren. 'Op school leer je weinig wat op de toendra van pas komt. Bovendien zijn we hier hard nodig.' In Rusland geldt de leerplicht vanaf zeven jaar. Voor de Nentsen en andere nomadenvolken is het niet verplicht om de schoolloopbaan te voltooien. Daardoor kan het zijn dat jongetjes van tien jaar al volop meehelpen met het weiden van de rendierkudden, de slacht en het nomadiseren in de zomer. Sommige Nentsen vinden het leven op school heerlijk. Zij leren vaak door tot hun achttiende en komen dan meestal alsnog terug naar het werk op de toendra.

Regelmatig moest er naar de stad gereisd worden. Vaak werd ik meegevraagd om te helpen met het doen van boodschappen. De stad was ver, 250 kilometer. Urenlang reden we met de sneeuwscooter over de toendra. Mijn rug deed aan alle kanten pijn, ik was wat dat betreft niets gewend. De ene keer was er een adembenemend

Noorderlicht, terwijl op de terugweg een sneeuwstorm de weg gevaarlijk en moeilijk maakte. We zijn vaak bewaard gebleven!

Op een dag zaten we aan tafel. Het was zoals gewoonlijk ontzettend warm in de tsoem. Terwijl we aan het eten waren, kwam de oudste zoon terug uit de stad. Hij zei iets tegen zijn jongere zusje. Die stond snel op en liep naar buiten. Ze kwam weer binnen met een brede glimlach en voor iedereen een chocolade-ijsje! Ik kon mijn ogen niet geloven. In Oekraïne eten we alleen in de zomer ijs, als het

flink warm is. Hier kan alleen in de winter ijs vervoerd worden naar de toendra. Alleen als het vriest kun je een ijsje eten. Zulke bijzonderheden overkwamen me vaak.

Soms daalt de temperatuur ineens snel. Dan kan het snel vijftien of twintig graden kouder worden. Op een middag gebeurde dat. Het werd fris in de tsoem, ondanks de smeulende oven. Bovendien tocht het vaak door het gat waar de schoorsteen doorheen steekt. De meeste zware tassen met kleding, bevroren voedsel en andere spullen zaten buiten in grote zakken vastgebonden op een slee. Dat spaart ruimte in de tsoem. Ik wilde mijn dikke jas gaan halen, omdat ik bang was ziek te worden. Dat was minder eenvoudig dan ik dacht. Alles was strak vastgesnoerd zodat de honden de tassen niet open kunnen scheuren.

Lang peuterde ik aan de touwen. Het lukte maar niet. En plotseling zag ik dat mijn handen bevroren waren. Dikke blaren vormden zich op mijn huid. Snel liep ik weer de tsoem in en ik begon te huilen van pijn. Niet alleen bovenop mijn handen, maar ook mijn vingers en handpalmen begonnen helemaal wit te worden. De angst dat ik niets meer met mijn handen kon doen, greep me bij de keel. Ik ben hier toch gekomen om te helpen, om dienstbaar te zijn? Wat begin ik met handen waarvan de huid kapot zal gaan? Ik bad: 'Heere, geef mij alstublieft mijn handen terug! Als U mijn handen beter wilt maken, zal ik alles doen wat U van mij vraagt!' Alsof ik God daarmee over kon halen... Door de ziekte waar ik eerder over vertelde, is mijn huid niet sterk en ik was bang voor blijvende schade. Ook de familie maakte zich grote zorgen om mij en iedereen hielp waar men maar kon. Dagenlang verpleegden zij mijn handen met grote liefde. En Goddank, na een week waren alle blaren verdwenen en was het gevoel weer helemaal terug!

Op een late avond zat ik dichtbij de oven en hoorde dat het water kookte. In de tsoems smelt men ijs of sneeuw in grote pannen om zo theewater of afwaswater te verkrijgen. Ik wilde de pan van het vuur nemen, maar kon niet goed zien waar deze stond. De tsoem wordt meestal slechts verlicht door een klein olielampje. Daardoor greep ik midden in het kokende water. Mijn hele hand schroeide van pijn! Weer mijn handen! 'Heere, ik wil U zo graag dienen! Al twee keer zijn mijn handen nu verwond. Wilt U ze helen, het zijn toch Uw handen!'

Ik duwde ze snel in het ijs dat klaar stond om gesmolten te worden. Grote blaren ontstonden en rode vlekken verspreidden zich over mijn onderarm. Zo zat ik daar lange tijd. Inmiddels waren de meesten al gaan slapen. Het ijs was gesmolten, maar nog steeds gloeide mijn hand.

Het lukte me met moeite in mijn slaapzak te kruipen. De rits kreeg ik niet dicht. Zo goed als het ging trok ik wat rendierhuiden over me heen om warm te blijven. Mijn hand stopte ik onder mijn kussen. Die ligt in een tsoem boven de sneeuw. Dat hielp. De hele nacht koelde mijn hand. Misschien zelfs te ver. Zo bracht ik de nacht door. Pas de volgende ochtend beseften de Nentsen hoe erg mijn verwondingen waren. Ze ontzagen mij in het werk.

Een paar dagen later reden ze naar een dorpje. Daar werd het traditionele feest gehouden. Weddenschappen, verschillende volksspelen, lassowedstrijden en natuurlijk rendierraces. Armoedig was het dorpje, men woonde hier in hutten als in stallen. Smerig, zonder water. Wat planken als

bodem en in de hoek een vieze, krakende bank. Men slaapt eenvoudig in traditionele kleding op de grond. Naar dat feest werd ik meegenomen.

Ik betreurde het zeer dat ik geen literatuur mee had genomen om uit te kunnen delen! Waarom had ik daar niet aan gedacht? 'Vergeef mij

Heere, dat ik niet helder genoeg was om deze mogelijkheid te benutten! Wat wilt U dat ik doen zal?'

Van huis uit zijn we niet gewend om zulke feesten te bezoeken en ik wist niet precies wat ik kon verwachten. Ik zei tegen de Nentsen waar ik te gast was. 'Ik zal jullie dienen, zolang ik maar geen dingen hoeft te doen die tegen mijn geweten ingaan.' Zo kwamen we aan bij deze vieze hut en het eerste wat ik met mijn zere handen probeerde te doen, was de vloer schoonmaken. Later stak ik de kachel aan en maakte ik het eten klaar.

Dat was teveel voor mijn handen. Vanuit zijn hoek keek de vader stil toe wat ik zoal aan het doen was en plotseling merkte hij mijn handen op. Direct stelde hij voor om naar een arts te gaan. Eigenlijk wilde ik dat niet, omdat ik als Oekraïense in deze streek een speciale vergunning nodig had. Dat papertje had ik niet en ik was bang om gedeporteerd te worden. Maar de man hield voet bij stuk. 'Zo zul je binnenkort je handen niet meer kunnen gebruiken.'

Hij was zeer vriendelijk, hoewel hij kort tevoren nors geantwoord had op mijn vraag of hij God wilde dienen. En ja, mijn hand deed inderdaad ontzettend veel pijn. Vriendelijke behandelde de arts mij. Ze gaf mij zalf en werkelijk begon mijn hand na een paar dagen te genezen. En week later kon ik mijn vingers weer buigen en zelfs mijn haar kammen. Zo werd deze reis naar het traditionele feest een dankfeest voor mij. God bewandelde wonderlijke wegen met mij!

Ook wil ik vertellen van een voorval dat diepe indruk op mij gemaakt heeft. Ik was een maandlang bij een familie in de tsjoem. De vader en moeder waren tot bekering gekomen en met vreugde werden er samenkomsten gehouden. Op een dag zouden we met de sneeuwscooter naar de stad gaan, ongeveer drie uur rijden. 'Trek een malitsa (een mantel van rendierhuid) aan, het kan koud worden!', zo raadde men mijn vriendin en mij aan. Buiten was het al voorjaar aan het worden. Ik schatte de temperatuur op ongeveer tien graden boven nul. 'Waarom een malitsa? Het is warm buiten, ik trek mijn jack aan. 'Wat jij wilt.'

Ook mijn vriendin had geen zin om zich met dit warme weer in deze zware mantel te hijsen. Zo gingen we naar de stad, deden boodschappen en bezochten daar wat gezinnen.

De volgende dag zouden we terug gaan naar het station met de tsjoems. Zoals gebruikelijk duurde de voorbereiding van het vertrek uren, maar uiteindelijk konden we dan toch om vier uur 's middags terug. Het schemerde al. Daar gingen we! Mijn vriendin achterop de ene sneeuwscooter, een echte Russische Boeran, en ik bij een ander. Volgens mijn berekening zouden we rond half acht thuis moeten zijn. Maar regelmatig ging de Boeran kapot. Bovendien was het in de stad al begonnen met stormen. De sneeuw die op onze mooie, maar bijzonder ongeschikte jassen viel, smolt. De temperatuur daalde snel en we stonden ons regelmatig klappertandend warm te stampen als er weer eens een reparatie uitgevoerd moest worden.

Toen we ruim vier uur onderweg waren, becroop me het gevoel dat we aan het dwalen waren. Ik wilde zekerheid. 'Waar zijn we ergens?', schreeuwde ik in het oor van de Nents.

'Geen idee!' Het stormde nu vreselijk, we hadden maar een paar meter zicht. We stopten en wachtten tot de andere sneeuwscooter ons inhaalde. De Nentsen overlegden met elkaar en zeiden tegen ons dat we hier zouden overnachten. Verder gaan was onverantwoord en bovendien was het al bijna twaalf uur. 'Nee, dat kan niet!'

'Jawel, het moet. Het is te donker om ons te oriënteren.' Daar stonden we in onze dunne jas en zonder onze lange laarzen van rendierhuid. De Nentsen haalden wat dekens van de slee en legden die op de sneeuw. 'Voor jullie.' Hij gaf nog een extra deken zodat we ons konden beschutten tegen de ergste wind. Onze kleren waren nat, de dekens waren inmiddels stijf bevroren.

Ik had het gevoel dat mijn longen aan mijn ruggengraat verkleefd waren, zo zwaar ging het ademen. Wat nu? Mijn vriendin en ik zochten beschutting bij elkaar en onderzochten onszelf. 'Waartoe gebeurt dit? Heere, wat hebben we gedaan? Vergeef ons onze stijfkoppigheid dat we niet luisterden naar de raad van de Nentsen. Als we hier sterven moeten, dan sterven we. Wij zijn bereid.'

Zo spraken we hardop tot God en elkaar. Hardop, klappertandend en een beetje naïef, want wellicht sterft men niet zo snel. We zaten onszelf echter al in te beelden hoe men hier morgenochtend twee lijken zou vinden in goedkope, kleurrijke jasjes uit de stad. Schrikwekkender was het beeld wat ik had van de thuiskomst van mijn lichaam bij mijn oude ouders. Wat zou moeder zeggen? Zou ze God verheerlijken dat haar hardnekkige, ongehoorzame kind de Heere diende op de toendra?

Het werd steeds kouder. Ik stelde voor om te zingen. 'Laten we liederen zingen, gedichten voordragen die we ons herinneren en hoofdstukken uit de Bijbel opzeggen!' En zo, midden op de vlakke toendra, hielden we een samenkomst. Totdat we het zo koud hadden dat we niet meer konden spreken. Tot in onze botten was de natte kou gedrongen.

Toen sprong ik op en riep de Nents. In zijn kleding kon hij gemakkelijk warm blijven, ook al zou het vijftig graden vriezen. We moesten nu echt iets doen, ik kon het beeld van mijn huilende moeder niet verdragen! Alexej, waar ben je?'

Hoewel ik uit alle macht probeerde te schreeuwen, lukte dat niet. Er kwam bijna geen geluid uit mijn mond. Voorzichtig, om mijn vriendin niet uit het oog te verliezen, zocht ik hem. Gelukkig was de wind wat gaan liggen. Onder een hoopje sneeuw op ongeveer 50 meter afstand van de slee vond ik hem. Hij sliep als een prins. 'Alexej, wij vriezen dood! Bekommer je je niet over ons?'

Hard schudde ik hem heen en weer. Uiteindelijk ontwaakte hij. Hij hielp onze stramme ledematen wat soepeler te maken en we liepen wat heen en weer om warm te worden. Op de slee hadden we een trommel met eten voor onderweg gebonden. Aardappels met vlees, echt Oekraïens. Natuurlijk was dat hard bevroren, maar Alexej sneed stukken af met zijn mes en we lieten het voedsel smelten in onze mond. Langzaam begonnen we wat op te warmen.

Gevieren groeven we de sneeuwscooter en de sledes onder de sneeuw vandaan. Langzaam begon de toendra zich reeds in morgenrood te kleuren. Het starten duurde lang. Wij bleven ondertussen bewegen om zo warm mogelijk te worden. Eindelijk konden we vertrekken. En wat schetst onze verbazing? Nog geen twee kilometer verder zagen we rendieren en een paar minuten later kwamen

we aan bij onze tsoem! Daar begon ik te huilen.' 'Heere, waarom hebt U dit alles toegelaten?' We waren zo dichtbij! En alleen omdat we het spoor niet konden vinden, moesten we de kou trotseren. Ik schaamde me te erg om de tsoem binnen te gaan. Had ik niet mijn eigen zin gedaan als een klein kind? Hoewel ik daar een prijs voor betaald had, durfde ik de Nentsen niet onder ogen te komen. Iedereen sliep nog en wij stonden samen buiten.

Nadat Alexej zijn sledes echter neergezet en vastgebonden had, vertrok hij wel naar binnen. Even later hoorden we hem smakelijk vertellen over deze nacht. Iedereen lachte en dat griefde ons tot in het diepst van onze ziel. 'Kom, we gaan naar een andere tsoem,' zei mijn vriendin. Een beetje verbolgen liepen we naar de buurtsjoem. Daar was de kachel echter nog niet aan en iedereen sliep nog. Er was niemand die acht sloeg op ons terwijl we het zo ontzettend koud hadden! Vol medelijden met onszelf gingen we maar weer terug naar Alexej. 'En, was het prettig om onder de sterrenhemel te kamperen?' Overal zagen we nieuwsgierige en wat spottende blikken. 'Hoe kunnen mensen zo zijn?' dacht ik, 'In plaats dat ze ons proberen te begrijpen, lachen ze ons uit! Snappen ze dan niet dat, als wij niet gezongen en gebeden hadden, we doodgevroren zouden zijn?'

Het was een ontzettend moeilijk moment. Achteraf ben ik God

58

59

dankbaar voor deze levensles. In plaats van dat we hooghartig werden, begonnen we dit volk meer en meer lief te krijgen om wie ze zijn en hoe ze het leven nemen zoals het komt. Het was onze eigen fout om niet te luisteren naar hun raad en ik denk achteraf dat ze zo met ons spotten omdat ze dankbaar waren dat we het er levend van af gebracht hadden. Hoe dan ook, sindsdien luister ik naar praktische raad van ervaren mensen en glimlach ik om woorden die me vroeger beledigen zouden.

Geestelijk heeft God veel werk aan mij gehad. Evangelisten vertelden me dat Nentsen hen vaak uit dankbaarheid vlees meegeven als ze terug naar huis gingen. Als ik van een reis terugkwam in Vorkoeta, zag ik hoe velen liepen te slepen met grote tassen diepgevroren rendiervlees. Zes jaar lang ben ik in de toendra geweest. Zes jaar lang, elk jaar negentig dagen. En nog nooit heeft mij iemand ook maar een stukje vlees meegegeven! Toen die gedachte bij me opkwam, heb ik mijn hart doorzocht. Mijn vader, die de gemeente diende als gemeenteoudste, heeft ons altijd voorgehouden om geen geschenken aan te nemen. 'Geschenken maken je blind voor een goede verhouding met God en je naaste', zo zei hij. We kunnen dan het Woord van God niet meer vrij spreken omdat we er iets voor terug verwachten.

Ik begon mezelf te beproeven. 'Waarom geeft niemand mij iets? Geen visje, geen grammetje rendier. Ik breng altijd een hele koffer met geschenken mee en op de terugweg is die koffer helemaal leeg. Waarom is dat zo?' God antwoordde mij op Zijn eigen, wonderlijke wijze. Als we de Heere volgen en niets verwachten van onze naasten, maar hen dienen en alles achter ons laten om de wil van Zijn Naam, zullen we 'honderdvoudig ontvangen en het eeuwige leven beërven.'

Als we dankbaarheid verwachten, zal ons hart leeg blijven. Zo merkte ik dat mijn hart rustig werd.

Toen ik thuiskwam en dit mijn zussen, die grote gezinnen hebben, vertelde, schoten ze hartelijk in de lach.' 'En om dat te begrijpen moet je helemaal naar de toendra gaan? Dat is toch overal zo!

Denk je echt dat we als ouders van onze kinderen dankbaarheid zouden moeten verwachten? Dan zouden we hen niet dienen uit liefde. Nee, Ljoeba. Wij hebben hier de Heere te volgen en straks zullen we Hem eeuwig dankbaar zijn om het loon dat Hij ons gaf in Zijn liefde en in de stille liefde van onze kinderen.'

Pas later beseftte ik dat God mijn hart voorbereidde op de dienst in de toendra. Want iedere keer, voordat ik weg reisde naar het Noorden, worstelde ik met God en vroeg Hem of Hij mij duidelijk wilde maken wat Zijn weg was. Tegelijk bad ik of God mij, als Hij me dan naar de toendra riep, kracht wilde geven om een overvloed van Zijn genade weg te kunnen schenken. En wonderlijk was het te merken dat, na het inpakken van mijn koffers, al mijn zorgen, strijd en twijfel achterbleven op mijn kamertje in Oekraïne! God was barmhartig, want zulke zware bagage zou ik niet mee kunnen slepen.

Hoofdstuk 7

Zoals elke christen, heb ik ook dikwijls een onrustige strijd in mij. Vaak heb ik deze als ik thuis ben, in het bijzonder in de herfsttijd. Geen idee of dat te maken heeft met mijn

karakter of temperament, maar mijn tranen komen dan nog makkelijker dan gewoonlijk. Ik strijd met Gods bedoeling, met Zijn weg. Vooral als ik mijzelf met anderen vergeleek. Dan vroeg ik me altijd af waarom anderen zo bloeien in de genade en zoveel op Gods akker betekenen. Wat doe ik eigenlijk, is de vraag die mij steeds weer bekruipt en als een steen op mijn hart ligt. Waar is mijn geestelijke groei? Heb ik ook maar iets mogen betekenen voor mijn naaste? Zo'n strijd ging bij mij altijd traag en diep. Dan probeerde ik me voor God te verootmoedigen en Hem om verheerlijking van Zijn genade te smeken. Als ik dan hardop bad in de gemeente, wat bij ons de gewoonte is, dan kwamen er alleen maar tranen en kon ik geen woord uitbrengen dan alleen maar: 'Heere Jezus, hoor naar de stem van mijn hart!' Voor mijn Heere kon ik niets verbergen. Altijd weer beseftte ik dat ik eerlijk wilde en moest zijn en dan brak mijn hart van heimwee naar Hem. Hoe graag wilde ik dit aardse leven met alle zondigheid en smart achter mij laten. Dat zou mij, net als Paulus, 'zeer verre het beste zijn. Al mijn vragen en twijfels stortte ik in stilte voor Zijn aangezicht uit.

Mijn tijd onder de Nentsen heeft mij veel rijkdom gebracht. Ik heb geleerd om mijzelf en mijn moeilijke karakter te overwinnen om in de dienst van God vruchtbaar te kunnen zijn. Nikolai Ivanovitsch, een pionier op de toendra, bracht onze groep op een dag naar een tsjoem en vroeg aan de Nentsen.' 'Wat voor soort evangelist hebben jullie nodig, een zwijger of een radio?'

Hoewel ik mij vroeger comfortabeler voelde als zwijger, heeft God mij omgevormd tot een radio die onophoudelijk kan spreken. Want waarom ben je evangelist als je niet kunt vertellen Wie God voor jou is en wat Hij betekent in jouw dagelijks leven? Of welke grote werken Hij gedaan heeft? Kun je als evangelist stilletjes in een hoekje zitten en zwijgen over Gods grote liefde voor zondaren en op die manier de Nentsen de Weg, de Waarheid en het Leven onthouden? Geen christen kan dat! En zeker niet als God je vraagt van Hem te getuigen. Steeds zocht ik naar openingen om het gesprek te beginnen. En als ik geen woord had om te spreken, dan zong ik.

Nee, het was niet altijd eenvoudig. Vaak hunkerde ik in een tsoem naar een opbouwend woord of wat troost! Maar in de toendra heb je alleen stille omgang met God. Er wordt iets van jou als evangelist verwacht. Hongerige zielen wachten op het Woord dat jij doorgeeft. Voor hen ben jij de verkondiger van de goede Boodschap. En dank aan mijn Heere, bijna elke dag ontving ik troost en leiding uit Gods Woord. Ik heb het niet verdiend dat Hij mij, zondig mens, zoveel genade bewijst en mij door het bloed van Zijn Zoon gewassen heeft van mijn zonden en me tot Zijn kind gemaakt heeft! 'Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke gave!' (2 Korinthe 9, 15) Van die genade wil ik eeuwig zingen! Met oneindige lankmoedigheid leidde Hij mij op Zijn wegen.

Langzaam maar zeker leerde ik ook om mezelf te overwinnen in mijn verlegenheid. Sterker nog, na verloop van tijd leerde ik de omgangsvormen kennen en ik was niet meer bang om directe vragen te stellen. Meermaals gebeurde het dat de vader en moeder iets in hun eigen Nentsentaal tegen hun kinderen zeiden. Ik verstond dat natuurlijk niet. Dan vroeg ik. 'Wat zei papa?' Vaak konden ze me niet direct en eerlijk antwoorden. Gezichten spreken echter boekdelen. Soms zeiden ze zachtjes. 'Je verstaat papa niet. Dat is maar goed ook. Hij gaat gemeen tegen ons tekeer. Als ik dat hoorde of merkte, bleef ik niet stil. Hoe zou dat kunnen?' Vertaal wat u zojuist tegen uw dochter zei: Dan zweeg de vader beschaamd.

God geeft ons het vermogen om mensen en hun verhouding tot elkaar beter te leren begrijpen.

In tsoems zijn nogal eens ongewenste of niet geliefde kinderen. De moeder heeft geen gevoel dat dit haar dochter of zoon is. Dat was soms zo verdrietig om te zien! Ook al zijn dochters een rijk bezit, ze werden nogal eens als slavinnen gebruikt.

Ooit woonde ik een tijdje in een tsoem bij zeer rijke mensen. 's Ochtends werd de tafel overvloedig gedekt. Ik kreeg echter geen hap door mijn keel. Om mij heen was een grote rijkdom te zien. En toch was er iets wat grote armoede bracht. Wat precies wist ik nog niet en, omdat ik toch niet kon eten, besloot ik deze dag te vasten. Ik wilde erachter komen wat zich hier precies afspeelde. Al om vier uur 's morgens stond de hele familie op. Waarom zo vroeg? Natuurlijk, alleen luie mensen slapen tot laat uit, dat is overal zo. Maar om vier uur! We hadden ondanks dat niet eens de tijd om een hoofdstuk uit de Bijbel te lezen. Men haastte zich overal en nergens naar toe. Dat was zo ongewoon voor mij, dat ik het idee had mijn dienst hier niet te kunnen uitvoeren. Ik vastte nog een dag en bad God om de sleutel naar de harten van vooral de dochters te vinden. En op een bijzondere manier gaf God die. Ik begreep waar ik op moest letten en al snel begreep ik dat de verhoudingen binnen deze tsoem uitermate gespannen waren,

De moeder was een keiharde, onbuigzame vrouw. Sterk, maar trots. Wat zij zei, moest gebeuren. Niemand deed iets zonder toestemming van de moeder. Haar dochters waren allen reeds boven de dertig. Het was voor hen ontzettend moeilijk! En ik dacht steeds maar: 'Hoe kan ik deze moeder liefhebben en haar hart begrijpen?' God had me thuis al voorbereid in het verstaan en achten van tachtigplussers en ik wist welke raad ik de dochters kon geven Tenminste, dat dacht ik. 'Jullie moeder is slechts vijftig jaar oud. Zij leeft niet altijd. Op een bepaald moment zullen jullie waarschijnlijk trouwen. Accepteer haar zoals ze is!'

Mijn woorden spatten uiteen op een muur van onbegrip. Pas enkele dagen later begreep ik mijn domheid. Tien jaar geleden kreeg de jongste een huwelijksaanzoek. Moeder was het niet eens met de achtergrond van de bruidegom en gaf geen toestemming 'Jullie wachten maar even!' Inmiddels werkten de dochters al zolang voor hun moeder. Hun vader is reeds lang geleden overleden en ze doen werkelijk alles zelf. Ze vangen rendieren, geven injecties, slachten de beesten. Alles wat mannenarbeid is, doen zij. Moeder gebruikt haar dochters als slaven. Mijn woorden waren werkelijk zout in de wond!

Een jaar later kwam ik daar weer. Hoe anders was de sfeer binnen de tsjoem! Eindelijk zou volgende week een bruiloft plaatsvinden! Bijna uitgelaten was de jongste dochter deze aan het voorbereiden. Van alle kanten kreeg ze hulp. Feestelijke kleding hing al gereed en ze was bezig om een mooie trouwjurk te naaien. Iedereen had inmiddels een uitnodiging gekregen met daarop een foto van een stralend paar. Ook ik zou helpen bij het eten klaarmaken. Maandag zouden we alles doorspreken. Tot die tijd zou ik in een andere tsjoem wonen. Na het weekend kwam ik terug in de tsjoem. Ze was buiten bezig met hout hakken. Joviaal begroette ik haar, want wat ik deed in haar vreugde! 'Zo, wat zijn je ideeën? Waar kunnen we beginnen?'

Ze keek me aan. Een grote leegte in haar ogen.' 'Er komt geen bruiloft.'

'Wat?' Plotseling begon ik te huilen. Hoe is zo iets nu mogelijk! Tien jaar samen wachten en nog steeds geen bruiloft! 'Ja, mama heeft het verboden.'

'Maar waarom dan? Is tien jaar wachten niet genoeg?' Ik keek haar diep ontroerd aan. Ze liet mij haar tanden zien. Zonder toestemming te vragen was ze naar de tandarts geweest. De moeder was diep beledigd. 'Omdat je zomaar geld uitgegeven hebt, zonder ook maar iets met mij te overleggen, wacht je nog een jaar.'

Later in dat jaar kreeg de moeder nierstenen die haar ontzettend veel pijn bezorgden. God begon tot haar te spreken. Plotseling was ze geheel afhankelijk van de zorg van haar dochters. Die brachten haar het ziekenhuis in de stad. Wat mensen niet voor elkaar kregen, kreeg een klein beetje afvalstof in haar lichaam wel gedaan: op haar ziekenhuisbed kwam ze tot inkeer. Alsnog mocht de bruiloft doorgaan. Ze werd van een harde zakenvrouw een warme moeder. De dag voorafgaand aan haar trouwen, ben ik met de jongste dochter naar haar moeder gegaan. We hadden samen een bos bloemen als geschenk meegenomen. Samen baden we tot God. En daar, in een donkere tsjoem, vroegen moeder en dochter elkaar om vergeving over alle verkeerde gedachten en over alles wat ze elkaar misdaan hadden. We konden er niets aan doen, we stonden te snotteren als kleine meisjes.

Daaruit heb ik een levensles getrokken. Het kwam zo vaak voor dat ik mijn hart wijd opende voor zorgen en vragen van Nentsen. Er werden nogal eens stenen in mijn hart gegooid. Dat deed pijn. En toch is dat het waard. God vraagt niet van ons om hard te zijn of om ons af te sluiten. Hij vraagt om open ogen en harten opdat we onze naasten mogen zien als onszelf: kwetsbare schepselen van God, die slechts kunnen leven van Zijn genade alleen. Want hoe vaak heb ik geen stenen gegooid in het open hart van mijn Heere en Heiland? En net zo vaak heeft Hij mij vergeven. Zou ik mijn hart dan trots en hooghartig moeten sluiten voor de mensen die Hij op mijn weg plaatst?

Onder de Nentsen zijn zeer intellectuele mensen. Ze kunnen Russisch vertalen naar hun eigen taal of goed en mooi spreken. De meesten zijn erg beschaafd. Toch zaten de mannen vaak aan de ene kant van de kachel in de tsjoem en ik met een deel van de vrouwen aan de andere. Ik was te gast en graag zou ik door iemand welkom geheten zijn. Of tenminste zou het prettig geweest zijn als iemand het gesprek begon. Maar nee, ik ben hier als evangelist gekomen en hoe gecultiveerd ook, de Nentsen wachtten liggend af wat ik zou zeggen of doen. Dan begon ik een gesprek en we raakten een snaar. Zij, de mannen, spraken echter nog steeds van de andere kant van de kachel. Dan bedacht ik een list.

Ik had bijvoorbeeld een pakje zonnebloempitten bij me en zei: 'Alex, wil jij ook zonnebloempitten?'

'Jawel.

'Nou, kom, ik heb ze hier.' Hij kwam echter niet. Daarom pakte ik een kleiner pakje en gaf hem die. Al snel was het pakje aan de mannenkant van de kachel leeg. Ons pakje was veel groter. Ik stelde voor om eerst een Bijbelstudie te doen en daarna het gesprek verder te voeren. Er was een gitaar, een zangboek, een Bijbel. Alles was aanwezig, alleen wij, mensen, zaten in een cultureel conflict. Toen iedereen de Bijbel open gedaan had, probeerde ik het nog eens.' 'Ik vind het onprettig om een Bijbelstudie te doen terwijl ik steeds over de kachel moet kijken. Willen jullie alsjeblieft hierheen komen?' Dat, en het feit dat ons pakje met zonnebloempitten nog bijna vol was, maakte dat ze schoorvoetend om de kachel heen kwamen. Vanaf dat moment was het niet meer nodig om trucjes uit te halen. De mannen voelden zich geaccepteerd en gewaardeerd, ondanks dat een zuster uit het buitenland in hun midden was.

Niet altijd begreep ik direct de humor van de Nentsen. Op een keer was broeder Grisha weggegaan om een kraal te timmeren voor zijn rendieren. De zusters bleven alleen achter in de tsjoem. Ieder van ons was bezig met eigen werk. Sara bereidde het middageten voor. Ze hakte rendiervlees van een achterpoot. Straks zouden we daar kleine stukjes van snijden en in onze mond laten smelten met wat peper en zout. Plotseling hakte ze een stuk van haar vinger af! De wond bloedde hevig. We vonden het stukje en probeerden het zo goed en kwaad als het ging op de vinger te houden in de hoop dat het aan zou groeien. Natuurlijk hielp dat niet! Sara had veel pijn, was inwit maar erg geduldig.

Korte tijd later kwam Grisha terug en vroeg wat er aan de hand was. We vertelden hem hoe dit kon gebeuren. Troostend zei hij: 'Geen probleem, die groeit wel weer aan. En je hebt nog negen gezonde vingers over. Bij mij zijn alle tenen eraf!'

Ik was woedend op hem! Zo ga je toch niet om met je vrouw! Terwijl ik hem uitvoerig begon te vermanen, legde hij mij het zwijgen op.' 'Ljoeba, wees stil. Ik weet echt wel hoeveel pijn Sara heeft!'

Pas later vertelde Sara dat inderdaad al zijn tenen geamputeerd zijn. Op een dag zakte hij, terwijl hij onderweg was naar een bruiloft, door het ijs en sneeuw en kwam in het koude water van een ondergronds riviertje terecht. Niemand was er om hem te helpen. Zo kroop hij doornat over de toendra, terug naar zijn tsoem. Toen hij daar aan kwam, was het al te laat. Al zijn tenen moesten ter plekke worden geamputeerd. Zo uiten Nentsen hun compassie. Niet met emoties, maar met eensgezinde verdraagzaamheid. Ze zijn niet hardvochtig, maar op hun eigen wijze fijngevoelig.

Ik had weer eens een lesje geleerd! Wat snel had ik een oordeel klaar! God vraagt van ons om onze naaste lief te hebben als onszelf.

Juist als christenen worden wij scherp in de gaten gehouden, omdat mensen benieuwd zijn hoe wij leven en dat leven willen toetsen aan wat we eerder gezegd hebben. Dat in de gaten houden geldt voor mensen die God niet kennen, maar evengoed voor onze kinderen en jongeren in onze omgeving. Is ons gedrag in overeenstemming met wat de Bijbel zegt? Klopt onze leefwijze met wat wij anderen leren?

Als evangelist, die het Woord van God kwam brengen in woorden en daden, werd ik al helemaal kritisch bekeken en nagedaan. Als ik bijvoorbeeld 's avonds mijn telefoon uit mijn tas haalde, merkten de Nentsen dat ik met mijn gedachten niet bij hen was. Alsof zij aan mijn aandacht ontsnapt zouden zijn. Zonder een open houding of enige interesse opent geen hart zich. Dan haalden ook zij hun telefoon tevoorschijn en ging een avond verloren in stilzwijgende ledigheid. Daarom liet ik mijn telefoon altijd uit en ergens in mijn tas zodat ik mijzelf kon concentreren op de harten van de Nentsen.

En elke avond zaten we bij elkaar rondom de Bijbel, we zongen, we baden en leerden ontzettend veel van God en elkaar. Goddank is de vinger van Sara geheel hersteld en zijn Grisha en Sara een prachtig, Godvrezend stel!

Hoofdstuk 8

De volgende dag zou ik een scan krijgen van mijn rug. Voordat ik door de hele medische molen moest, wilde ik, naar het schrijven van Jacobus, dat er broeders zouden komen die mij zalfden en met mij baden om rust en Gods vrede in mijn hart. Gelukkig vonden de dienaren in Vinnitsa tijd. Ze zochten me op. 's Avonds zou ik worden onderzocht. Aan het eind van de middag, om zes uur, kwamen de broeders. We spraken met elkaar. Ik beleed mijn zonden en afhankelijkheid van Gods genade. Samen baden we om toewijding aan Gods weg en of Hij Zichzelf wilde verheerlijken in mijn leven. Daarna werd ik gezalfd. Een diepe vreugde vulde mijn hart! Wat er ook zou gebeuren, niets kan mij scheiden van Gods liefde die er is in Zijn Zoon Jezus Christus! Met een van olie glanzend

hoofd en een hart vol blijdschap om Wie God is voor mij ging ik met mijn goede vriendin Sveta naar de onderzoeksruimte.

Terwijl ik dit vertel, kan ik niet meer lopen. Tijdens mijn laatste reis in januari 2018 merkte ik dat mijn rug meer pijn deed dan gewoonlijk. Aanvankelijk besteedde ik daar weinig aandacht aan, omdat mijn hart me meer zorgen baarde. Toch heb ik me op aandringen van medeëizigers na thuiskomst laten onderzoeken. Door de zware ritten over de toendra, waarbij mijn lichaam het zwaar te verduren had gekregen, vermoedde ik een vorm van hernia. De pijn was soms ondraaglijk, maar ik was niet de enige met rugpijn. En mijn leven is in Gods Hand, Hij doet al mijn leven lang wat goed voor mij is. Een fysiotherapeut stuurde me door.

In onze stad Toeltsjin is geen ziekenhuis en ik zag op tegen de zware rit naar Vinnitsa, ruim drie uur rijden over bedroevend slechte wegen.

Uiteindelijk dwong de pijn me toch om een afspraak te maken. Terwijl ik in het ziekenhuis van Vinnitsa lag, werd er een snelle diagnose gesteld: osteochondrose. De arts schreef me een kuur voor en ik kreeg diverse medicijnen. Voor de nacht kreeg ik een injectie met sterke pijnstilling. Dat hielp niet tegen de rugpijn en veroorzaakte bovendien flinke kramp. Terwijl ik 's nachts niet wist hoe ik moest liggen, kwam de arts langs. 'Zeg, je bent nog jong en sterk. Je hebt voldoende medicatie gekregen. Wat lig je jezelf aan te stellen? Houd je mij voor het lapje?' Ik vroeg mezelf af of dat waar was. Maar de pijn werd sterker dan ooit.

De arts begon daarna vreemde vragen te stellen. 'Hoe lang heb je al koorts? Vanaf wanneer ben je ziek?' Ze gedroeg zich erg zenuwachtig, alsof ze met de situatie geen raad wist. 'Ik heb geen koorts! Er is osteochondrose vastgesteld en daarom ben ik hier. Misschien heb ik een hernia?' Ze raadde me aan het onderzoek de volgende dag voort te zetten bij een andere arts. Ik betaalde en kreeg de uitslag mee. Op de gang las ik het papier door en zei tegen Sveta. 'God zij dank dat ik tenminste geen hernia heb!'

Ik was werkelijk dankbaar. Later schaamde ik me erg, omdat ik domweg de medische termen niet snapte die in de uitslag stonden. Maar die avond waren we in een goede bui, jeugdig bijna. We kochten samen patat en cola, iets wat we nooit eerder gedaan hadden. We kwamen 's avonds laat aan bij Sveta thuis. Daar zou ik overnachten.

Wat mij betreft kon Sveta de volgende ochtend wel uitslapen. Ik wilde zelf naar het ziekenhuis. Om zeven uur liep ik naar de bus. Prachtig weer, de hemel was strakblauw. Plots begon het heel lichtjes te regenen hoewel ik geen wolken zag. Aan de hemel verscheen een schitterende regenboog. Dat bemoedigde mij zozeer, dat ik er kracht voor de gehele dag van kreeg. God is getrouw, Hij laat niet los het werk dat Hij begonnen is!

Toen ik bij de arts kwam, zei ik dat ik niet meer naar het ziekenhuis wilde komen. De uitslag van de scan had ik, ik was klaar. Dacht ik. Bovendien had ik zoveel pijn dat reizen vrijwel onmogelijk was. Als bewijs overhandigde ik hem de uitslag van de scan. Peinzend las hij deze. Hij kijkt me van opzij aan, bezorgd. 'Goed, ik laatje gaan, want de kuur die je hebt gekregen helpt in jouw geval toch niet. Op één voorwaarde: maandag moet je terugkomen voor een gesprek met de oncoloog.'

Hoe ik ook probeerde, de arts was vasthoudender dan ik en ik legde me bij zijn voorwaarde neer. Tijdens de vier uren naar huis dacht ik daarover na. Ik had een uitslag, de kuur hielp niet. Waarom zou ik nog terug moeten komen?

Die zondag ging ik naar de samenkomst in onze eigen gemeente van Toeltsjin. Na de eerste preek knielde ik samen met de hele gemeente neer om te bidden. Geknield (of staande bidden) is bij ons de gewoonte. Het duurde niet lang of ik kreeg het gevoel dat ik mijn bewustzijn verloor. Voorzichtig stond ik op, dronk bij de uitgang wat water en ging op een stoel bij de buitendeur zitten. Daar wilde ik naar de tweede preek luisteren. Het ging echter snel slechter en slechter. Toch wilde ik nog graag meebidden met de gemeente. Nogmaals knielde ik neer, begon te bidden en merkte dat ik mijn tong niet meer kon bewegen. Het lukte me niet om mijn gebed af te maken. Iemand ondersteunde me en legde me neer op een tuinbank. Toen besepte ik pas hoe ziek ik eigenlijk was.

Lieve vrienden, koop de tijd uit! Waardeer elke mogelijkheid waarin je je hart kunt uitstorten voor God! Ik herinner me hoe vaak de Heilige Geest me bewoog om te bidden en ik Hem negeerde. Dikwijls schaamde ik me of wist ik niets om voor te bidden of te danken. Maar er is altijd iets wat op ons hart ligt of in het leven van een ander speelt! Bid, zolang je nog krachten hebt! Er kan wellicht een tijd komen dat je niet meer kunt. Ik wil zo graag deze wens van een inmiddels door schade en schande ervaren zuster jullie meegeven!

Na de samenkomst werd ik thuis gebracht. Het bleek dat ik hoge koorts had. Iedereen begreep dat het niet goed ging met me. Mijn drie broers die in onze stad wonen, bezochten me samen met hun vrouwen. Ze baden met mij en zegenden me op mijn weg die ik morgen weer naar het ziekenhuis moest gaan. Nadat ze weg waren, verslechterde mijn toestand snel. De koorts werd hoger en hoger. Van de pijn kon ik niet liggen of staan. Alle kracht werd mij ontnomen. In zo'n toestand kruipt de tijd zeer langzaam vooruit. Wat ik God bidden moest, wist ik niet. Wel wist ik dat de Heere Jezus veel meer had moeten lijden om mijnentwil. Ooit heb ik de gedachte gehoord dat als men zilver reinigt in het vuur, je moet wachten tot het moment dat het zilver begint met glanzen. Dan wordt het zilver van het vuur gehaald. Daarom zei ik tegen God.' 'U vertrouw ik. U weet wanneer het ogenblik is gekomen dat het genoeg is!'

Natuurlijk wist ik op dat moment nog niet hoeveel weken dat ogenblik op zich zou laten wachten.

Uiteindelijk sliep ik in. Geen koorts meer. Een helder hoofd. Alleen de pijn was gebleven. Waarschijnlijk heeft iemand ijverig gebeden zodat ik kon uitrusten van deze moeilijke dag. Midden in de nacht nam ik een douche en wisselde ijskoud af met gloeiend heet. Dat hielp tegen de venijnige kramp die steeds pijnlijker werd in mijn been.

De volgende dag was het Pinksteren. De dag waarop God Zijn Geest zond om ons te vertroosten. De dag waarop ik de uitslag kreeg die een uitnodiging van mijn Hemelse Vader was om bij Hem Thuis te komen.

Om zes uur werd ik opgehaald en reed ik naar Vinnitsa. Overdag is het makkelijker om de pijn uit te houden. Zolang ik in de auto zat, ging het redelijk. Maar op de oncologieafdeling werd het minder en

minder. Ik kon niet meer staan en daarom gingen we direct naar het hoofd van de afdeling. Hij keek door mijn papieren en vroeg: 'Hebt u kunnen slapen?' Toen ik zei dat ik bijna de hele nacht niet had kunnen slapen vanwege de pijn, belde hij de arts die mij zou onderzoeken en beval dat ik direct geholpen moest worden. God geeft soms zulke doortastende mensen die oog hebben voor een ander!

Toen we bij de onderzoeksruijnte aankwamen, zag ik lange rijen van mensen. Bijna iedereen was veel ouder dan ik. In de ogen van velen stond uitzichtloosheid. Hopeloosheid. Niemand kon hen troosten, omdat zij zonder God leven. Sommige huilten. Ik ook, maar vooral de lege ogen die ik om mij heen zag. De arts die mij onderzocht, leek mij eerlijk. Ik hoorde hem tegen de dochter van zijn vorige patiënt zeggen dat er voor haar moeder geen hoop meer was. Daarom vroeg ik hem na het onderzoek.' 'Dokter, ik vind het fijn dat u zo eerlijk bent. Kunt u mij ook open zeggen wat er met mij aan de hand is?'

Toen hij mij aankeek, zag ik medelijden in zijn ogen. 'U bent nog erg jong, mevrouw. Gelukkig zijn al uw organen nog in orde.' Toen begreep ik dat de pijn vanuit mijn botten kwam.

Tot slot van de onderzoekscyclus had ik een gesprek met de hoofddarts. Hij schudde zijn hoofd. 'Zo jong nog! We stellen voor dat u naar Kiev gaat voor verder onderzoek.' Ik zei tegen hem.' 'Dokter, overal zijn oneindige rijen van zieken. Iedereen wil leven omdat ze zonder hoop zijn. Mijn Heiland en Redder geeft mij hoop en ik ben niet bang om te sterven.'

Nogmaals probeerde hij me te overtuigen, maar ik wilde niet. 'Goed, en wat dan? Als ik naar Kiev ga, wat kunnen zij me daar nog meer voorstellen? Een operatie? Zal dat niet het lijden alleen maar langer maken?'

Hij keek me aan en ik begreep dat hij meer wist dan hij zeggen wilde. 'Nee, niemand zal u meer een operatie voorstellen.'

Daarop verlieten we zijn kamer en gingen we naar buiten. Sveta hield bij me aan om toch nog een keer met de hoofddarts te spreken om de waarheid te weten te komen. Ze probeerde me te overreden om naar Kiev te gaan voor verdere onderzoeken en een eventuele operatie. Maar toen ze terugkwam van de arts, was ze wit en stil. We zaten samen in de zon op een bankje en huilten zachtjes.

's Avonds werd ik door vrienden ontvangen. Alleen God kan werkelijk troosten en daar vroegen we samen op onze knieën om. De tranen van vertwijfeling die mij vanwege de moeilijke medische termen de hele dag begeleidden, werden door Jezus Zelf afgewist. Hij is mijn Goede Herder en leidde me in grazige weiden. In goede en opgeruimde stemming brachten we de avond door. God is goed en Hij geeft me goede vrienden die me versterkten. Met hen spraken we over de vele daden die God in ons leven deed. Met grote dankbaarheid kijk ik terug op deze avond.

De dag erna moest ik nog eenmaal terug naar het ziekenhuis om daar mijn dossier op te halen. Dat moest zonder mijn vriendin, want ze was zo ontdaan door de uitslag van het onderzoek dat ze er zelf ziek van werd. De hoofddarts stelde me nog een chemokuur voor, maar nadat hij had uitgelegd wat dat precies was en op zou leveren, weigerde ik. Het zou alleen maar mijn pijn verlengen en de

helderheid in mijn hoofd aantasten. Misschien is dat hoopgevend voor mensen die geen uitzicht hebben. Maar voor mij is het leven Christus en het sterven enkel gewin!

Voor mijn ouders was het bericht van mijn ziekte natuurlijk een grote klap. Mijn vader is vijfentachtig en mijn moeder vierenzeventig. Ze hadden altijd gehoopt om op hun hoge ouderdom door mij verzorgd te mogen worden, maar Gods gedachten zijn hoger dan de onze. Hij is alle eer waardig, omdat Zijn handen ons leven omvatten en er niets bij geval gebeurt.

Na de diagnose: 'Kanker in het vierde stadium, met uitzaaiingen vanuit de onderrug naar benen, ruggenwervels en verder', probeerde ik elke mogelijkheid aan te grijpen om mensen te vertellen over het leven met de Heere. Ik zag dat het mogelijk is om onverschrokken in de ogen van de dood te kijken wanneer je zonden uit genade vergeven zijn en je mag weten dat, als ons aardse huis afgebroken wordt, je spoedig mag ingaan in het gebouw van God, een huis dat niet met handen gemaakt is, maar eeuwig in de hemel. God gaf me de gelegenheid om te getuigen van het verlangen dat Hij in mij legde om voor eeuwig Hem te mogen eren om Wie Hij is voor mij, arme zondaar.

De dagen vlogen soms snel voorbij. De nachten waren langer. Dan kwam de pijn in alle hevigheid en liet niet toe dat ik kon slapen. Daarom kreeg ik aan het begin van de nacht een injectie met pijnstilling. Die hielp zo nu en dan. Lange tijd was ik bang dat de kanker ook mijn hersenen zou aantasten en ik niet meer normaal zou kunnen denken of spreken. God heeft dat tot nog toe verhoed. Lezen kon ik niet meer, hoewel ik prachtige boeken heb. Soms las iemand mij voor uit de Bijbel. Dat was als een beker koud water voor mijn ziel!

Lieve vrienden, nu je nog gelegenheid en kracht hebt om de Bijbel te lezen, doe dat biddend en gelovend! Daarin staat alles, maar dan ook alles om getroost te kunnen leven en sterven! Het ontroerde me diep dat zoveel vrienden me opbelden, berichtjes schreven, voor mij baden, bloemen brachten. Ze hebben verdriet om mijn heengaan en dat verwonderde en ontroerde me zeer. Ik heb geprobeerd ze te troosten, omdat mijn heengaan van deze aarde voor mij een gezegende ruil is. O, ik verheug mij zeer op een ontmoeting met mijn Heiland! *Mijn sterven zal geen tragedie zijn, maar een zege van Hem, Die de dood heeft overwonnen! Moge Hij worden verheerlijkt in jullie levens!*

En zo eindigt het levensverhaal van Ljoeba Kordonets. Een vrouw, een zuster, niet meer bijzonder dan welk mens dan ook. Maar wel iemand die de genade ontving en moed had om onbevangen te luisteren naar Gods stem, wat de gevolgen daarvan ook zouden zijn. Op deze manier is ze tot grote zegen geweest voor velen in haar familie, in de stad Toeltsjin en onder de Nentsen.

Op 20 augustus mocht ze, na een kwartaal van intensief lijden, eindelijk ingaan in de vreugde van haar Heere. Onder grote belangstelling vond een rouwdienst plaats in de tuin van haar ouderlijk huis, waar ze overleden is. Velen uit de stad hoorden over haar God, want gezang, preken en gedichten werden versterkt opdat de vele aanwezigen en de mensen uit buurt de grote werken van de Heere zouden horen.

Na deze dienst trok een lange stoet dwars door de stad naar de begraafplaats. Ook daar werd God, Die tot op de dag van vandaag werkt, verheerlijkt. Hoewel het verdriet onpeilbaar was en is, mag de familie zich getroost weten door de zekerheid van het geloof.

Tegelijk wordt er op de toendra een evangeliste gemist. Er is zoveel werk te doen! Graag roepen wij u ertoe op om deze nood op te dragen in uw gebeden.